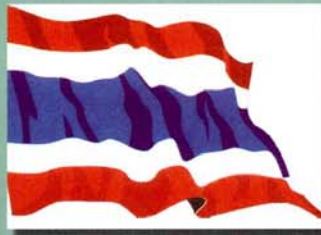

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จดหมายเหตุแห่งชาติ

พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

อ.พ. ๑๖/๒๕๕๕

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ จดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และนำเสนอต่อ สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตาม บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๘ และ วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ โดยลงมติรับหลักการแห่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๐ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นคณะกรรมการ และกำหนดแปรญัตติ ภายใน ๗ วัน

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุม

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา เสร็จแล้ว โดยพิจารณาในวาระที่สอง เรียงตามลำดับมาตรา และได้ลงมติ ในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับ ร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยมีมติเห็นชอบ ด้วยคะแนนเสียง ๓๓๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง และงดออกเสียง ๓ เสียง ทั้งนี้ เพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป ตาม บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการได้มีข้อสังเกต และที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติ ไม่เห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ โดยลงมติเห็นด้วย ๗๒ เสียง ไม่เห็นด้วย ๒๖๘ เสียง และงดออกเสียง ๒ เสียง

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุ แห่งชาติ พ.ศ. .... มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุ แห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูล ที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้ง ความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและ

อนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนทำให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... มีเนื้อหารวม จำนวน ๓๒ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. กำหนดให้เอกสารใดที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแล้ว ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๔)

๒. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ และมีอำนาจออกกฎระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๓. เอกสารจดหมายเหตุ

เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ จึงได้กำหนดให้กรมศิลปากรมีอำนาจหน้าที่ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ และได้กำหนดลักษณะคุณค่าของเอกสารราชการที่หน่วยงานของรัฐพึงเก็บรักษาไว้ ซึ่งได้แก่ คุณค่าตามวัตถุ ประสงค์ ของหน่วยงาน คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าเพื่อการศึกษา

การค้นคว้าหรือการวิจัย ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมศิลปากรกำหนด เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการแล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาเอกสารราชการจนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ก็อาจทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาได้ สำหรับเอกสารราชการที่กรมศิลปากรได้รับมอบจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ให้กรมศิลปากรประเมินคุณค่าของเอกสารและจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่เอกสารราชการใดที่ประเมินแล้วไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรต้องดำเนินการทำลายต่อไป ในส่วนของเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลที่อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรสามารถขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้นได้ และอธิบดีอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อขอให้นำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลให้แก่กรมศิลปากรแล้ว กรมศิลปากรมีหน้าที่ขอทำสำเนาและบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลนั้นไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๑)

๔. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

กำหนดให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นส่วนราชการของกรมศิลปากรเพื่อเป็นที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ และเมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ห้ามผู้ใด นำ เอกสาร จดหมาย เหตุ ออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว้นแต่นำไปเพื่อแสดง หรือนำออกใช้เป็นการชั่วคราวแต่ต้องเป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด นอกจากนี้ กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ และกำหนดให้การผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (ร่างมาตรา ๑๒ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

๕. การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

ห้ามกระทำการใดที่จะนำมาซึ่งความเสียหายแก่เอกสารจดหมายเหตุ เช่น แก้ไข ดัดแปลง ซ่อมแซมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี ส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุ ออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ชื่อชาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย ปลอมเอกสารขึ้น ทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด และสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุเมื่อได้รับการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี สามารถใช้รับฟังเป็นพยานเอกสารในศาลแทนต้นฉบับได้ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๓)

๖. กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นในกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินค่าบริการที่จัดเก็บ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่น ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน และรายได้อื่น คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ ประกอบด้วยอธิบดีกรมศิลปากรเป็นประธาน กรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนและวางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงินและใช้จ่ายเงินของกองทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีหน้าที่วางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ (ร่างมาตรา ๒๔ ถึงร่างมาตรา ๒๘)

๗. บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ตามอัตราโทษที่แตกต่างกันตามลำดับ (ร่างมาตรา ๒๙ ถึงร่างมาตรา ๓๒)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยมีเหตุผลสำคัญเนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุนั้นเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายข้อเท็จจริง ความเป็นมา

ในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดน้อยที่สุด เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ การตราพระราชบัญญัตินี้ จะทำให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนมีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญหลัก ดังนี้คือ ให้มีระบบการบริหารจัดการเอกสารจดหมายเหตุ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ และให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย โดยสภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ การผลิตหรือทำซ้ำ และองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสม เนื่องจากจะทำให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมภารกิจสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการป้องกันการผลิตหรือการทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุที่ไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ให้มีความครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยไม่ได้ป้องกันเฉพาะการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางการค้าเท่านั้น แต่ยังกำหนดให้มีความครอบคลุมในเชิงพาณิชย์ด้วย นอกจากนี้ การกำหนดให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

ที่มาจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทำให้การบริหารงานจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นไปอย่างบูรณาการและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้น เมื่อมีการตราร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... จะทำให้เอกสารจดหมายเหตุเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติต่อไป โดยสามารถจำแนกข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ได้ดังนี้

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

๑) ต่อประเทศ

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการพิทักษ์และคุ้มครองเอกสารสำคัญของชาติให้เป็นมรดกของประเทศชาติต่อไป เนื่องจากเอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เมื่อสะสมรวมกันย่อมสะท้อนถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ประวัติศาสตร์ และความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงถือว่าเป็นแหล่งรวมความรู้ และเป็นมรดกที่สำคัญของประเทศชาติอันมีคุณค่าต่อการศึกษาและเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ชาติต่อไป

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ เนื่องจากผลงานที่เป็นเอกสารสำคัญของชาติได้จัดทำขึ้นโดยบุคลากรหลายวิชาชีพ จึงถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมนุษย์ที่ให้ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์

การศึกษา ฯลฯ กฎหมายฉบับนี้จะป้องกันไม่ให้มีการผลิตหรือทำซ้ำเพื่อประโยชน์ในทางการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของเจ้าของผลงาน

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการคุ้มครอง ป้องกันเอกสารสำคัญไม่ให้นำออกนอกราชอาณาจักร ยกเว้นกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักรที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนในการคุ้มครอง ป้องกันการซื้อขาย ทำลายเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ เมื่อเวลาผ่านไปหลายสิบปี เอกสารเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาถึงเหตุการณ์สำคัญในอดีต และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในปัจจุบัน และอนาคตได้

๒) ต่อหน่วยงาน

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักมีอำนาจหน้าที่ชัดเจน สามารถบริหารจัดการเอกสารเอกสารสำคัญของชาติได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนทำให้เกิดหลักฐานทางกฎหมาย เนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุเป็นสื่อที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานหรือรับรองถึงสิทธิและผลประโยชน์ในแง่กฎหมายที่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานหรือใช้อ้างอิงเมื่อเกิดการฟ้องร้องบังคับคดีกันได้

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนช่วยให้การรวบรวมและรับมอบเอกสารสำคัญของชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันเกิดปัญหาว่าหน่วยงานราชการและ ผู้ถือครอง

เอกสารจดหมายเหตุ ไม่ยอมส่งเอกสารจดหมายเหตุและเอกสารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักเก็บรักษา กฎหมายฉบับนี้จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้

- เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมงานจดหมายเหตุ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ

๓) ต่อประชาชน

- เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าถึงเอกสารสำคัญของชาติได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

๑) อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ในกรณีที่กรมศิลปากรมีอำนาจขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าเอกสาร ซึ่งประชาชนครอบครองหรือเป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์ที่อาจมีคุณค่าเป็นเอกสาร

จดหมายเหตุ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ได้

๒) อาจเกิดภาระด้านงบประมาณของรัฐ ในกรณีที่มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุซึ่งรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนรายปีให้แก่กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ

ข้อมูลทางวิชาการที่สำคัญประกอบการศึกษาพระราชบัญญัติ

๑) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานจดหมายเหตุ

“เอกสารจดหมายเหตุ” หมายถึง ข้อมูลทุกรูปแบบที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นเอกสารสิ้นกระแสการปฏิบัติงานแล้ว และเอกสารที่ได้รับการประเมินว่ามีคุณค่าในฐานะเป็น ข้อมูลขั้นต้นที่แสดงถึงการดำเนินงานและพัฒนาการของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของประเทศ ทั้งนี้หมายรวมถึงเอกสารส่วนบุคคลที่รับมอบจากบุคคลสำคัญหรือทายาทด้วย

เอกสารจดหมายเหตุมีที่มาจาก ๕ แหล่งด้วยกัน ได้แก่ (๑) เอกสารรับมอบจากหน่วยงาน (๒) เอกสารรับมอบจากบุคคลสำคัญหรือทายาทเป็นผู้บริจาค หรือมอบให้โดยพินัยกรรม (๓) เอกสารที่จัดซื้อ (๔) เอกสารที่ได้จากการแลกเปลี่ยน และ(๕) เอกสารที่หอจดหมายเหตุ แห่งชาติจัดทำขึ้น

ประเภทของเอกสารจดหมายเหตุ แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ (๑) เอกสารจดหมายเหตุประเภทลายลักษณ์ เช่น เอกสารโต้ตอบ เอกสารประชุม แผนงาน โครงการ รายงาน บทความ ฯลฯ (๒) เอกสารโสทัดศน

จดหมายเหตุ เช่น ภาพถ่าย ฟิล์มเนกาตีฟ สไลด์ โปสเตอร์ ปฏิทิน แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ ฟิล์มภาพยนตร์ ฯลฯ (๓) เอกสารจดหมายเหตุประเภทแผนที่ แผนที่ เช่น แผนที่ แผนที่ แบบแปลน พิมพ์เขียว ฯลฯ (๔) เอกสารจดหมายเหตุประเภทวัสดุคอมพิวเตอร์ เช่น ดิสก์เกตต์ ซีดี วีซีดี ฯลฯ

โดยมีสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานจดหมายเหตุของประเทศในส่วนกลาง และมีหอจดหมายเหตุแห่งชาติในส่วนภูมิภาค จำนวน ๘ แห่ง รับผิดชอบเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุในส่วนภูมิภาค โดยแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบให้ครอบคลุมจังหวัดที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเหล่านั้น

๒) เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศไทยตามร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) และหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

หอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศไทย

(๑) เก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ

(๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ

(๓) จัดหา ซื้อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน

(๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ

(๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี

(๖) รวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญของชาติ

(๗) จัดทำบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า

(๘) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ

(๙) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ

(๑๐) สนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน

(๑๑) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย

หอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์

(๑) กำหนดให้หน่วยราชการอื่นที่มีเอกสารหลักฐานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ตามที่คณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว ต้องมอบเอกสารที่เป็นเอกสารสาธารณะดังกล่าวให้กับหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นผู้ดูแล

(๒) กำหนดให้มีอำนาจในการติดตามเอาคืนซึ่งเอกสารหลักฐานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งถูกนำไปจากความครอบครองของทางการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๓) กำหนดให้อำนาจในการทำลายเอกสารสาธารณะ เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการ

ที่จะเรียกเอกสารมาประกอบการพิจารณา หรือเรียกพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณาในการทำลายเอกสารดังกล่าวก็ได้

(๔) กำหนดขั้นตอน และข้อกำหนดในการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่อยู่ในความดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

(๕) กำหนดอำนาจในการรับรองเอกสารสาธารณะ โดยเอกสารที่ผ่านการรับรองโดยหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้นถือเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามต้นฉบับและศาลจะต้องรับฟังเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่แท้จริง

(๖) กำหนดให้อำนาจหอจดหมายเหตุแห่งชาติในการทำซ้ำเอกสารสาธารณะที่ต้องจัดส่ง ตามกฎหมายนี้ได้แต่เพียงผู้เดียว เว้นแต่หอจดหมายเหตุแห่งชาติจะให้ความยินยอมไว้ การฝ่าฝืน ทำซ้ำเอกสารสาธารณะถือเป็นความผิดอาญา (Section 24 National Heritage Board Act 1993 กำหนดโทษไว้ว่า ปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ สิงคโปร์จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ)

(๗) กำหนดให้การส่งออกหรือการกระทำการใด ๆ ต่อเอกสารสาธารณะโดยไม่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติถือเป็นความผิดอาญา (Section 25 National Heritage Board Act 1993 กำหนดโทษไว้ว่า ปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ สิงคโปร์จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ประมวลและรวบรวมข้อมูล
ด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑
(สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน
ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. ....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

ภาคผนวก

: ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

: รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร

: ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติ
เห็นชอบแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติ
ของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของ
สมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤษภาคม ๒๕๕๕

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

นายสุชาติ พันทองคำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๒

นางสาวนภพร ชวรงค์กร นิติกรชำนาญการ นางสาวเกตุจลินท์ วรรณทอง วิทยากรปฏิบัติการ

นางสิริกัญย์ ส่องแสง เจ้าหน้าที่งานธุรการชำนาญการ นายพัลลภ วงศ์พานิช เจ้าหน้าที่งานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑
หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา ..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปราย

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ

และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๑
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๔
- ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๑๒
  - ๑. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่หนึ่ง ๑๒
    - ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ๑๕
  - ๒. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่สอง ๑๖
    - ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๒๒
  - ๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม ๒๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

- คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย
ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... - ๑ -
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... - ๕ -
- ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดหมายเหตุ ..... - ๘ -
  - ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารจัดหมายเหตุ ..... - ๘ -
  - ข้อมูลเกี่ยวกับสำนักหอจัดหมายเหตุแห่งชาติ ..... - ๑๑ -
- ข่าวกจากสื่อมวลชน บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - กรมศิลปภัณฑ์พระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ
ป้องกันเอกสารสูญหาย ระบุผ่านไป ๑๐ ปี มีคุณค่า
ด้านการศึกษา - ประวัติศาสตร์ ..... - ๑๔ -

- กระทรวงวัฒนธรรมหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
ดูแลเอกสารโบราณ ..... - ๑๕ -
- รายงานการวิจัย เรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่
การบริหารจัดการ บทบาท และอุปสรรคในการดำเนินงาน
ของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ : อำนาจหน้าที่
ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ ..... - ๑๖ -
- เอกสารจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศมาเลเซีย ..... - ๑๗ -
- ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... - ๒๒ -

ภาคผนวก :

- ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๑)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... (๑๑)
- รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
จดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ..... (๑๓)
- ไบแทรกกรณีคณะกรรมการวิสามัญฯ ขอแก้ไขข้อความ
ในข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ ..... (๓๓)
- ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ..... (๓๕)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปรายของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณา
ของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
จดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๘ และวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕ โดยที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๐ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการ และกำหนดแปรญัตติภายใน ๗ วัน

คณะกรรมการการวิสามัญ จำนวน ๓๑ คน ประกอบด้วย

๑. ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายเจอะอามิง โตะตาหยง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายแหง โตจิราการ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายพันธุ์ศักดิ์ เกตุวัฒนา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
* ๕. นายสุรพล ทิพย์เสนา	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. นายวิฑูร กรุณา	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๗. นางเยาวนิตย์ เพียงเกษ	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่สอง
๘. นายศุภชัย ศรีหล้า	โฆษกคณะกรรมการ
* ๙. นายการุณ สุทธิภู	ผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นายธีระ สลักเพชร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายกษิต ภิรมย์	๑๓. นายจรูญพงศ์ พันธุ์ศรีนคร
๑๔. นางชนากานต์ ยืนยง	๑๕. นายชูกัน กุลวงษา
๑๖. หม่อมหลวงณัฏฐพล เทวกุล	* ๑๗. นายนพดล กตัญญูยุทธ์
๑๘. นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ	๑๙. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล
๒๐. นายพินิจ จันท์สมบูรณ์	๒๑. นายมานพ เกษมณี
* ๒๒. นางเรวดี สกุลพานิชย์	๒๓. นายเรวัต สิริกุล
๒๔. นายวิภูแถลง พัฒนภูมิไท	๒๕. นายสยาม หัตถสงเคราะห์
๒๖. นายสรยุทธ เพ็ชรตระกูล	๒๗. นายสุนัย จุลพงศธร
๒๘. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์	๒๙. นายสุระชัย กนกะปิณฑะ
* ๓๐. นางสุรีย์รัตน์ วงศ์เสงี่ยม	๓๑. เรืออากาศโท อุดม ประสิทธิ์

เมื่อคณะกรรมการการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญฯ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร^๑ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในวาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

^๑ โปรดดูรายงานของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกฎหมายแห่งชาติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ในภาคผนวกหน้า (๑๓)

๒๕๕๕ โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำแต่อย่างใด

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๓๓๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง และงดออกเสียง ๓ เสียง แล้วส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป วันจันทร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมาธิการได้มีข้อสังเกตและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติไม่เห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ

อนึ่ง เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและมีดำริให้คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา พิจารณาว่าจะเห็นสมควรมอบหมายให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดหรือจะเสนอให้วุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖^๖ ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ครั้งที่ ๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาได้พิจารณาและเห็นควรมอบหมายให้คณะกรรมาธิการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมาธิการดังกล่าวรายงานต่อที่ประชุมวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อไป

^๖ โปรดดูร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ในภาคผนวกหน้า (๓๕)

^๗ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖ กำหนดว่า “ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมิได้รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณา มอบหมายให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าวเป็นพิเศษเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมาธิการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป”

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุที่ทำให้ปรากฏความหมาย ในรูปแบบอักษร สัญลักษณ์ ภาพ หรือเสียง และให้หมายความรวมถึงการบันทึกบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่นใดด้วย

“เอกสารจดหมายเหตุ” หมายความว่า เอกสารที่สิ้นกระแสการใช้งานและได้รับการประเมินคุณค่าควรแก่การเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ของชาติ และเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย ซึ่งกรมศิลปากรได้จัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ

“เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารที่หน่วยงานของรัฐหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นหรือได้รับมาในการกระทำตามหน้าที่

“เอกสารส่วนบุคคล” หมายความว่า เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานสังกัดรัฐสภา ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ กำหนดขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่เอกสารที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๗.๒ หมวด ๑ เอกสารจดหมายเหตุ

- กำหนดอำนาจหน้าที่ให้กรมศิลปากรเพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ

(๒) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการ

(๓) จัดทำคู่มือทางวิชาการและการบริหารงานด้านเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อสนับสนุนการเก็บรักษาเอกสารที่มีคุณค่า

(๔) พัฒนาระบบการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ

- กำหนดลักษณะคุณค่าของเอกสารราชการ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เก็บรักษา หรือที่อยู่ในความครอบครองส่งมอบให้แก่กรมศิลปากร และกำหนดวิธีดำเนินการเก็บรักษา เอกสารราชการดังกล่าวของหน่วยงานของรัฐ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้หน่วยงานของรัฐ เก็บรักษาเอกสารราชการในการปฏิบัติงานหรือที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อส่งมอบให้แก่กรมศิลปากรต่อไป

(๑) มีคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น

(๒) มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

(๓) มีคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย

การเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายการ หรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประเภทและหมวดหมู่ ของเอกสาร ระยะเวลาการเก็บรักษาเอกสาร วิธีการเก็บรักษาเอกสาร และการส่งมอบรายการ หรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

- กำหนดให้ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๗ ให้หน่วยงานของรัฐดูแลรักษาเอกสารไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถ ตรวจสอบได้ โดยหน่วยงานของรัฐอาจตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารนั้นให้แก่ กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาก็ได้ (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๗ ให้หน่วยงานของรัฐดูแลรักษาเอกสารไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถตรวจสอบ อ้างอิงได้

ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง หน่วยงานของรัฐ อาจทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนด ระยะเวลาก็ได้

เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตาม มาตรา ๗ แล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่น ของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐ แจ้งให้กรมศิลปากรทราบด้วย

- กำหนดให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุเมื่อได้รับมอบ เอกสารราชการจากหน่วยงานของรัฐ และได้มีการประเมินว่าเอกสารนั้นมีคุณค่าตามมาตรา ๗ (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารราชการจากหน่วยงานของรัฐ และได้มีการประเมินแล้วว่าเอกสารนั้นมีคุณค่าตามมาตรา ๗ ให้จัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสาร จดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องเก็บรักษาเอกสารราชการที่มีการจัดทำ ทะเบียนเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้ทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ ที่หน่วยงานของรัฐตลอดไปหรือตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

เอกสารราชการตามวรรคหนึ่งที่ไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรดำเนินการทำลายต่อไป

- กำหนดให้กรมศิลปากรขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าเอกสารส่วนบุคคล ซึ่งอาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ เมื่อปรากฏแก่กรมศิลปากรว่าเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคล อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากร ขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้น

เอกสารตามวรรคหนึ่งที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ อธิบดีอาจทำความตกลง กับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติก็ได้

- กำหนดให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุเมื่อได้รับมอบ เอกสารส่วนบุคคลจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแล้ว (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารส่วนบุคคลจากเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองแล้ว ให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและ อนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๐ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้กรมศิลปากรขอทำสำเนาและบันทึก รายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

๗.๓ หมวด ๒ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

- กำหนดให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการ การศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการ การศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นส่วนราชการสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

- กำหนดหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดหา ซื้อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี

(๖) รวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญของชาติ
 (๗) จัดทำบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า
 (๘) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
 (๙) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ

(๑๐) สนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน

(๑๑) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย

- กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดนำเอกสารจดหมายเหตุออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว้นแต่เป็นการนำออกแสดง ณ ที่ใด ๆ เป็นการชั่วคราว เพื่อซ่อมแซม หรือด้วยเหตุจำเป็นอื่นใด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ เมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ผู้ใดจะนำออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติมิได้ เว้นแต่การนำออกแสดง ณ ที่ใด ๆ เป็นการชั่วคราว เพื่อซ่อมแซม หรือด้วยเหตุจำเป็นอื่นใด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

- กำหนดให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดเอกสารจดหมายเหตุเพื่อให้บริการแก่ประชาชน เพื่อศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือทำสำเนา โดยกำหนดให้การให้บริการหรือการทำสำเนา และการเรียกเก็บค่าบริการเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดเอกสารจดหมายเหตุไว้เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนา ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุ ให้อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

การให้บริการการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนาเอกสารจดหมายเหตุ และการเรียกเก็บค่าบริการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

- กำหนดให้การผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ การผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

๗.๔ หมวด ๓ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

- กำหนดห้ามการแก้ไขหรือดัดแปลงเอกสารจดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดแก้ไขหรือดัดแปลงเอกสารจดหมายเหตุ

- กำหนดห้ามการซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุ เว้นแต่จะเป็นการซ่อมแซมโดยกรมศิลปากรหรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุ เว้นแต่จะเป็นการซ่อมแซมโดยกรมศิลปากรหรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

- กำหนดห้ามการเอาไป ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสื่อมค่าซึ่งเอกสาร
จดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเอาไป ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสื่อมค่าซึ่งเอกสาร
จดหมายเหตุ

- กำหนดห้ามการส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักร
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักร
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

- กำหนดห้ามซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใด
ซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใด
ซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ

- กำหนดห้ามทำปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดเพื่อให้ผู้อื่น
หลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่แท้จริง (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดทำปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดเพื่อให้
ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่แท้จริง

- กำหนดให้สำเนาเอกสารจดหมายเหตุที่มีการรับรองถูกต้องโดยอธิบดีใช้เป็น
พยานเอกสารในศาลแทนต้นฉบับได้ (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ สำเนาของเอกสารจดหมายเหตุที่เก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้
ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อมีการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี ให้ใช้รับฟังเป็นพยานเอกสาร
ในศาลแทนต้นฉบับได้

๗.๕ หมวด ๔ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

- กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุในกรมศิลปากร
(ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริม
งานจดหมายเหตุ” ในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสาร
จดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าบริการที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๔) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๕) รายได้อื่น

- กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ
(ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ นายกษมาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสังกัดกรมศิลปากร ไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านประวัติศาสตร์ หรือด้านจดหมายเหตุ อีกไม่เกินห้าคนร่วมเป็นกรรมการ

วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ
(ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารจัดการกองทุน
- (๒) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- (๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการจัดหาผลประโยชน์ของเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง
- (๔) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้เงินหรือทรัพย์สินแก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- (๕) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อรัฐมนตรี

- กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุวางและถือไว้
ซึ่งระบบบัญชี และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ (ร่างมาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุวางและถือไว้ ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีรายการรับ และจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควรตามประเภทงานพร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

- กำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปีแล้ว
ทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อรัฐมนตรี

๗.๖ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

- กำหนดโทษสำหรับผู้ผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุ (ร่างมาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

- กำหนดโทษสำหรับผู้แก้ไขหรือตัดแปลงเอกสารจดหมายเหตุ ผู้เอาไปทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสื่อมค่าซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ ผู้ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ ผู้ทำปลอมเอกสารจดหมายเหตุเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่แท้จริง (ร่างมาตรา ๓๐)

มาตรา ๓๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- กำหนดโทษสำหรับผู้ซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุโดยมิใช่กรมศิลปากร หรือโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี (ร่างมาตรา ๓๑)

มาตรา ๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

- กำหนดโทษสำหรับผู้ส่ง หรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักร (ร่างมาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

**ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....**

๑. สรุปประเด็นสำคัญจากการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง

ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๑๘ และวันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕

คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้นางสุกุมล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม แลกงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจัดหมายเหตุแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่เอกสารจัดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจัดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจัดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจัดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ต่อจากนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑.๑ ประเด็นสำคัญที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายอย่างกว้าง

(๑) เห็นสมควรรับหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... เนื่องจากเป็นการบันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่คนปัจจุบันรับรู้ได้จากจัดหมายเหตุ นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในอดีตมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน

(๒) สนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากการรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุ ซึ่งเป็นเอกสารราชการและเอกสารส่วนบุคคลไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จะทำให้การศึกษา ค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวก และครบถ้วน สมบูรณ์

(๓) ร่างมาตรา ๓ “เอกสาร” หมายถึง กรณีบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น หรือไม่ และหากว่าเป็นกรณีประวัติศาสตร์จากการบอกเล่าจะถือเป็น “เอกสาร” ในความหมายของ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยหรือไม่ ดังนั้นในบทนิยามดังกล่าวจึงควรกำหนดให้ครอบคลุมถึง ประวัติศาสตร์จากการบอกเล่าด้วย

(๔) ร่างมาตรา ๑๐ กำหนดให้กรมศิลปากรสามารถประเมินคุณค่า เอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคล ซึ่งอาจมีคุณค่า เป็นเอกสารจดหมายเหตุ อธิปไตยกรมศิลปากรอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครอง เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้น ในการใช้อำนาจของอธิบดีจึงต้อง พิจารณาถึงความเหมาะสม เนื่องจากของโบราณบางอย่างบุคคลอาจได้มาโดยการต่างตอบแทน ไม่ได้เป็นการได้มาจากการซื้อขาย และในการที่กรมศิลปากรจะขอตรวจสอบนั้นต้องพิจารณา อย่างระมัดระวังไม่ให้เป็นการกระทบสิทธิของเจ้าของหรือผู้ครอบครองจนเกินสมควร นอกจากนี้ หากต้องมีการตกลงซื้อเอกสารส่วนบุคคลมาเป็นเอกสารจดหมายเหตุ นั้น จะทำอย่างไร ให้ราคาซื้อขายมีมาตรฐาน ไม่มีการทุจริต หรือกรณีหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ประสงค์จะขาย ให้กับกรมศิลปากร จะมีบทลงโทษหรือไม่อย่างไร และถ้ามีบทลงโทษจะเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่

(๕) ร่างมาตรา ๑๓ (๖) หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่จัดบันทึกเหตุการณ์สำคัญของ ชาตินั้น ไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าบุคคลใดเป็นผู้มีหน้าที่บันทึกและบุคคลนั้นมีความเป็นกลาง หรือไม่ และการบันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาตินั้น ควรจะมีการบันทึกรายละเอียดสองกระแส เนื่องจากขอบเขตของหลักฐานทางประวัติศาสตร์มักจะเป็นกระแสหลัก ส่วนกระแสรอง จะมีการบันทึกน้อยมากหรือไม่มีการบันทึก เพราะการบันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติ สองกระแสนั้นจะทำให้อนุชนรุ่นหลังได้เข้าใจประวัติศาสตร์ในความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

(๖) ร่างมาตรา ๑๕ การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุให้อยู่ภายใต้ ข้อบังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ควรมีความชัดเจนว่าข้อมูลใด เป็นเรื่องทั่วไป ข้อมูลใดเป็นเรื่องชั้นความลับต่าง ๆ และในการเรียกเก็บค่าบริการนั้น ควรให้โอกาส แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนที่จะเข้าถึงข้อมูลได้โดยอาจมีการเก็บค่าบริการในอัตรา ที่เหมาะสม หรือยกเว้นให้สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา หรืออาจงดเว้นค่าบริการสำหรับคนไทย

(๗) ร่างมาตรา ๑๖ กรณีห้ามไม่ให้ผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอธิบดีนั้น เห็นว่าไม่ควร กำหนดห้ามไว้ เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว ในต่างประเทศมีการจัดทำของที่ระลึก

หารายได้เข้าประเทศได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งการกำหนดให้อธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้พิจารณาให้ความยินยอมนั้น อาจเป็นการเปิดช่องทางให้เกิดการทุจริตได้

(๘) ร่างมาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุ เว้นแต่เป็นการซ่อมแซมโดยกรมศิลปากรหรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดีนั้น เอกสารจดหมายเหตุแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัตินี้หมายถึงเฉพาะเอกสารที่เก็บไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติเท่านั้น หรือไม่เพราะในความเป็นจริง เอกสารจดหมายเหตุนั้นมีอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นต้องเป็นกรณีเช่นใดจึงเป็นผู้ฝ่าฝืนต้องรับโทษตามร่างมาตรา ๓๑

(๙) ควรจัดให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติประจำจังหวัด โดยอาจเป็นฉบับสำเนา โดยกำหนดเป็นนโยบายร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นนโยบายทางการศึกษาของประเทศให้นักเรียนไทยทุกคนจะต้องเข้าศึกษาในหอจดหมายเหตุแห่งชาติอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เป็นต้น

(๑๐) หอจดหมายเหตุแห่งชาติไม่ควรสังกัดกรมศิลปากร แต่ควรเป็นหน่วยงานอิสระที่มีเกียรติ ศักดิ์ศรี มีความกล้าหาญทางวิชาการ ไม่ว่าบุคคลใดจะใช้อำนาจให้แก้ไขเอกสารจดหมายเหตุไม่ได้

(๑๑) กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุนั้น มีความจำเป็นเพื่อที่จะได้นำเงินกองทุนไปซื้อเอกสารจดหมายเหตุที่เป็นกรรมสิทธิ์ หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติต่อไป

(๑๒) เพื่อป้องกันการบิดเบือนประวัติศาสตร์ ต้องการให้กฎหมายเปิดช่อง โดยกำหนดให้กองทุนที่จัดตั้งมีหน้าที่สนับสนุนการวิจัยความเห็นต่างทางประวัติศาสตร์ หากเป็นกรณียังสรุปไม่ได้ว่าเหตุการณ์ใดเป็นข้อเท็จจริง

(๑๓) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ ประกอบด้วย บุคคลเจ็ดคน ซึ่งล้วนแต่เป็นบุคลากรในภาคราชการเท่านั้น จึงสมควรให้ประธานสภาวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย

(๑๔) บทกำหนดโทษในร่างมาตรา ๓๐ กำหนดให้มีทั้งจำทั้งปรับ ในขณะที่ร่างมาตรา ๒๙ กรณีที่ผลิตหรือทำซ้ำเพื่อประโยชน์ทางการค้า กลับให้มีโทษเพียงโทษปรับเท่านั้น ซึ่งเห็นว่าจะไม่เหมาะสม

(๑๕) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่เปิดโอกาสให้มีการอุทธรณ์กรณีที่มีการบันทึกเอกสารจดหมายเหตุผิดพลาด จึงควรมีหมวดว่าด้วยการอุทธรณ์ การรับฟังความคิดเห็นด้วย

เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายเสร็จแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ได้ตอบชี้แจง ดังนี้

(๑) ประเด็นหน้าที่และความรับผิดชอบของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีหน้าที่ติดตาม รวบรวม รับมอบ เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ การติดตาม รวบรวม รับมอบเอกสารมุ่งเน้นเอกสารราชการที่ผลิตขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ และเก็บรักษาเอกสารตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๔ จนถึงรัชกาลปัจจุบัน

ซึ่งจะไม่ย้อนไปถึงยุคสุโขทัย อยุธยา และธนบุรี เนื่องจากข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในยุคดังกล่าว อยู่ในรูปแบบของโบราณวัตถุและเอกสารโบราณ ซึ่งอยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และสำนักหอสมุดแห่งชาติ

(๒) ประเด็นการบันทึกเหตุการณ์สำคัญ

การดำเนินการบันทึกเหตุการณ์สำคัญมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. การประมวลเอกสารข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ นำมาสรุปตามวันเดือนปีที่เกิดเหตุการณ์ในลักษณะที่ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ โดยมีได้สอดแทรกความคิดเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น

๒. การจัดทำจดหมายเหตุเฉพาะเรื่อง เนื่องในโอกาสสำคัญที่กรมศิลปากรได้รับมอบจากรัฐบาลให้ดำเนินการบันทึกเหตุการณ์ และเรียบเรียงเป็นหนังสือจดหมายเหตุ รัฐบาลจะแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำจดหมายเหตุเฉพาะเรื่องนั้น ๆ เช่น การจัดทำจดหมายเหตุพระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี จดหมายเหตุงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๖ รอบ และ ๗ รอบ จดหมายเหตุงานฉลองศิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี จดหมายเหตุงานพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สำหรับการบันทึกเหตุการณ์ในปัจจุบันที่ได้รับมอบจากรัฐบาลให้บันทึก คือ กรมศิลปากรกำลังดำเนินการจัดทำหนังสือ ๒ เล่ม คือ สมุดภาพจดหมายเหตุน้ำท่วมประเทศไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ จดหมายเหตุเหตุการณ์น้ำท่วมประเทศไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ ซึ่งข้อมูลรวบรวมจากสื่อต่าง ๆ

(๓) ประเด็นการให้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีการให้บริการแก่ประชาชนและนิสิต นักศึกษา โดยไม่มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้า แต่จะมีการคิดค่าบริการในการทำสำเนาเอกสาร โดยคิดราคาต้นทุนผลผลิต ซึ่งมีราคาต่ำกว่าราคาของเอกชนทั่วไป

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๐ เสียง ไม่รับหลักการ (ไม่มี) และงดออกเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๑ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการ มีกำหนดแปรญัตติภายใน ๗ วัน

๒. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง

๒.๑ ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ

๑) ร่างมาตรา ๓

- บทนิยาม “เอกสารจดหมายเหตุ” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ขอตัดถ้อยคำว่า “สิ้นกระแสการใช้งานและ” ออก เนื่องจาก แม้ว่าถ้อยคำนี้เป็นถ้อยคำของกฎหมายที่ใช้มาเป็นเวลานาน แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ต้องการให้จดหมายเหตุมีความแพร่หลายและมีการนำมาใช้งานได้ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และอ้างอิงต่าง ๆ มิได้สิ้นกระแสการใช้งานแต่อย่างใด ดังนั้น การใช้ถ้อยคำเช่นนี้จึงไม่สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ นอกจากนี้ ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ไม่ได้ระบุถึงถ้อยคำว่าสิ้นกระแสการใช้งานไว้แต่อย่างใด

- บทนิยาม “เอกสารส่วนบุคคล” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ขอเพิ่มเติมถ้อยคำให้รวมถึงเอกสารที่เป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในครอบครองโดยชอบธรรมของบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๑๐ และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความครอบคลุมอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

ข้อความที่ว่า “สิ้นกระแสการใช้งาน” นั้น เป็นศัพท์ทางวิชาการของจดหมายเหตุ เป็นการอธิบายวงจรชีวิตของเอกสาร แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ ๑ เอกสารระหว่างกระแสการใช้งาน (Current and Active Record) เริ่มจากได้ผลิตและจัดทำเอกสารนั้นขึ้นและยังต้องการใช้เอกสารนั้นอยู่ โดยจะต้องดูแลเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานเพื่อให้สะดวกแก่การนำมาใช้

กลุ่มที่ ๒ เอกสารกิ่งกระแสการใช้งาน เป็นกลุ่มเอกสารที่ได้จัดทำขึ้นและใช้เอกสารนั้นแล้วตามวัตถุประสงค์ และยังใช้อยู่ จำเป็นต้องเก็บไว้ใช้ในหน่วยงานนั้นอีกระยะหนึ่งเพื่อการอ้างอิงหรือดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งต้องรวบรวมเก็บรักษาไว้ในหน่วยงานโดยมีพื้นที่จัดเก็บที่เหมาะสม

กลุ่มที่ ๓ เอกสารที่สิ้นกระแสการใช้งาน คือ เอกสารที่พ้นจากการใช้งานของหน่วยงานนั้นแล้ว และได้ส่งมอบให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

อนึ่ง การกำหนดอายุของเอกสารกรณีจะจัดกลุ่มเอกสารอยู่ใน ๓ กลุ่มใดนั้น หอจดหมายเหตุจะจัดทำตารางกำหนดอายุของเอกสารร่วมกับหน่วยงานเจ้าของเอกสารนั้น ๆ ว่า เอกสารนั้นจะจัดเก็บไว้ในระยะ ๑ ปี ๓ ปี ๕ ปี ๑๐ ปี หรือ ๒๐ ปี

๒) ร่างมาตรา ๑๓

- ร่างมาตรา ๑๓ (๖)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่เห็นสมควรให้คงถ้อยคำว่า “จัดบันทึก” ไว้ เนื่องจากเห็นว่า การแก้ไขของคณะกรรมการฯ ที่ใช้ถ้อยคำแต่เพียงว่า “รวบรวมเอกสาร” นั้น จะต้องมีการจัดทำแล้ว เป็นการไปหาข้อมูลมาจากแหล่งอื่น ๆ การรวบรวมเอกสารจึงเป็นงานลำดับสอง แต่ถ้าคงถ้อยคำ “จัดบันทึก” ไว้ จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถประเมินคุณค่าและ

จดบันทึกเหตุการณ์ที่เห็นว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญของชาติได้ ซึ่งจะมีความกว้างขวางมากกว่า นอกจากนี้ยังเห็นว่า เหตุการณ์สำคัญของชาติจะต้องมีการจดบันทึกเป็นสิ่งสำคัญ ยกตัวอย่าง ในต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน ที่มีการจดบันทึกจากรุ่นสู่รุ่นเช่นกัน

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

การดำเนินการจดหมายเหตุในปัจจุบันนั้น สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุได้บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญของชาติ แต่เป็นการบันทึกในรูปแบบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ เป็นการสรุปสั้น ๆ ในแต่ละวัน ส่วนการบันทึกเหตุการณ์ โดยละเอียดนั้น จะเป็นการมอบหมายโดยรัฐบาลหรือคณะกรรมการที่มอบหมายให้สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร เป็นผู้จัดทำจดหมายเหตุเฉพาะเรื่อง เช่น จดหมายเหตุงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือจดหมายเหตุงานพระศพสมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา หรือจดหมายเหตุที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันคือ จดหมายเหตุเกี่ยวกับน้ำท่วม ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมที่จะให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติรวบรวมเหตุการณ์เหล่านี้ เพื่อเก็บไว้เป็นประวัติศาสตร์ของชาติ ซึ่งจดหมายเหตุที่สำคัญจะมีคณะกรรมการในการรวบรวม เรียบเรียง ตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการในการบันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จดหมายเหตุได้บันทึกจะบันทึกอย่างตรงไปตรงมา เทียบตรง และถูกต้อง ไม่มีอคติใด ๆ กรณีที่กรรมการมีความเห็นว่าให้ตัดถ้อยคำว่า “จดบันทึก” เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือหอจดหมายเหตุแห่งชาติ นอกจากนี้ สืบเนื่องจากการอภิปรายในวาระที่หนึ่งมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางในเรื่องของความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ทำให้คณะกรรมการนำความเห็นจากที่ประชุมไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อไม่ให้ก้าวล่วงความเป็นกลาง และจากข้อเท็จจริง หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่เพียงรวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญเท่านั้น การจดบันทึกก็แค่เพียงเหตุการณ์สั้น ๆ ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เท่านั้น ไม่ได้มีการวิเคราะห์ในเชิงวิชาการแต่อย่างใด เนื่องจากหอจดหมายเหตุนั้นมีเจ้าหน้าที่จำกัด มีบุคลากรประมาณ ๕ คน นอกจากนี้ยังมีงบประมาณจำกัดซึ่งคณะกรรมการได้บันทึกไว้เป็นข้อสังเกตของคณะกรรมการ

- ร่างมาตรา ๑๓ (๖/๑)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งข้อสังเกตว่า การบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่านั้น ใช้หลักเกณฑ์ใดประเมินคุณค่าว่าเหตุการณ์ใดสำคัญสมควรจดบันทึกไว้ในหอจดหมายเหตุ และผู้ประเมินคุณค่าเป็นใคร ใช้หลักเกณฑ์ใดในการประเมิน อีกทั้ง การบอกเล่านั้นก็อาจขัดแย้งกัน จะใช้หลักเกณฑ์ใดว่าเหตุการณ์ใดควรจดบันทึก หากมีข้อโต้แย้งขึ้นจะอธิบายอย่างไร อีกทั้ง การบอกเล่าอาจมีการบิดเบือนประวัติศาสตร์ได้ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาที่ผู้ชนะเป็นผู้บันทึกประวัติศาสตร์ และยังได้ตั้งข้อสังเกตว่าไม่ได้มีการนิยามคำว่า “ประวัติศาสตร์บอกเล่า” ไว้ ซึ่งการบันทึกอาจจะมีข้อเท็จจริงที่ยังไม่เป็นที่ยุติ และยังไม่สิ้นกระแสความ ซึ่งการบันทึกควรจะใช้เฉพาะเอกสารที่สิ้นกระแสการใช้งานเท่านั้น

อนึ่ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นด้วยกับการบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า เนื่องจากได้ยกตัวอย่างในหลายประเทศทั่วโลกในปัจจุบันได้มีการยอมรับประวัติศาสตร์บอกเล่า เช่น กรณีมีการสัมภาษณ์บุคคลหลากหลายอาชีพว่ามีความรู้สึกถึงเหตุการณ์สำคัญนั้นอย่างไรบ้าง ในหลายมุมมอง ประเด็นจึงไม่ได้อยู่ที่ประวัติศาสตร์นั้นมีความถูกต้องหรือไม่ แต่กลับอยู่ที่มุมมองต่อเรื่องดังกล่าว

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

การจัดทำบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า นั้น เป็นการจัดทำโดยบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ทำอยู่แล้ว เช่น การสัมภาษณ์อดีตประธานรัฐสภากรณีที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ในยุคนั้น

- ร่างมาตรา ๑๓ (๘/๑)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งข้อสังเกตว่า ได้มีการคิดรูปแบบการสนับสนุนด้านวิชาการไว้อย่างไร และหน่วยงานที่จะรับการสนับสนุนงานวิจัย ใช้ถ้อยคำว่า “ หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น หอจดหมายเหตุเอกชน ” ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้ในบทนิยามของร่างกฎหมายฉบับนี้ จึงได้ตั้งข้อสังเกตว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะให้ความคุ้มครองถึงหรือไม่ และในส่วนของข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ในข้อ ๖.๒ ที่กำหนดให้จัดตั้งหอจดหมายเหตุประจำจังหวัดนั้น อาศัยกฎหมายใด นอกจากนี้ ยังมีบทกำหนดโทษในร่างมาตรา ๑๖ ซึ่งในระเบียบของอธิบดีจะอนุญาตให้หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน นำข้อมูลไปผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุในเชิงพาณิชย์ได้หรือไม่

คณะกรรมการการตอบชี้แจง ดังนี้

การให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน เป็นการสนับสนุนพระราชบัญญัติกระจายอำนาจที่จะให้ท้องถิ่นที่มีความสามารถในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุ สามารถจัดตั้งหอจดหมายเหตุเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เอกสารภายในท้องถิ่น สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ในการให้ความรู้ ร่วมจัดทำแม่บทในการจัดตั้งหอจดหมายเหตุ เพราะการจัดตั้งหอจดหมายเหตุแต่ละแห่ง จำเป็นต้องมีรายละเอียด รูป ลักษณะอาคาร หรือการควบคุมอุณหภูมิความชื้นหรือครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เอกสาร ซึ่งทุกอย่างใช้หลักวิชาการจดหมายเหตุสากล ทางหอจดหมายเหตุแห่งชาติก็จะให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ท้องถิ่นที่ขอความร่วมมือ และให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติให้คำแนะนำในส่วนของการสนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน ตามพระราชบัญญัตินี้หมายถึงการดำเนินการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากรเท่านั้น ไม่รวมถึงหอจดหมายเหตุอื่น ๆ การดำเนินการของหอจดหมายเหตุอื่นได้แก่ กรณีหอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐนั้น ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งหน่วยงานอนุรักษ์เพื่อรักษาองค์ความรู้ เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐ ให้บริการทางวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โดยมีหอจดหมายเหตุ ได้แก่ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถดำเนินการทางวิชาการต่าง ๆ กรณีหอจดหมายเหตุท้องถิ่นแม้อยังไม่มีการจัดตั้ง อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการจัดให้มีหอจดหมายเหตุท้องถิ่นซึ่งตามร่างกฎหมายนี้กำหนดให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติให้การสนับสนุนทางวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานต่อไป กรณีหอจดหมายเหตุเอกชนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ดังนั้น หากมีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติตามมาตรา ๑๓ (๘/๑) จะช่วยให้ระบบการอนุรักษ์รักษาจดหมายเหตุแห่งชาติดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓) ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๒๙

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายว่า การแก้ไขของคณะกรรมการธิการเป็นการแก้ไขให้สามารถผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด แต่บทกำหนดโทษในร่างมาตรา ๒๙ กลับคงตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไขซึ่งเห็นว่าการกำหนดโทษนั้นรุนแรงเกินไป

คณะกรรมการธิการตอบชี้แจง ดังนี้

คณะกรรมการธิการมีการแก้ไขเนื่องจากร่างเดิมนั้นไม่สอดคล้องกับการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเอกสารจดหมายเหตุ จึงมีการร่างแก้ไขให้เป็นเชิงบวก จากร่างเดิมที่เป็นการร่างในเชิงข้อห้าม ในส่วนของโทษในร่างมาตรา ๒๙ นั้น มีการเปรียบเทียบกับโทษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ นอกจากนี้ การกำหนดโทษร่างมาตรา ๒๙ เกี่ยวพันกับร่างมาตรา ๑๖ เดิม ซึ่งกำหนดเป็นการคุ้มครอง ซึ่งคณะกรรมการธิการได้พิจารณาเปิดโอกาสให้สามารถผลิตและทำซ้ำในเชิงพาณิชย์ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในเชิงพาณิชย์ตามร่างมาตรา ๑๖ จะเกี่ยวข้องกับระเบียบที่อธิบดีกำหนด อันเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาว่าเป็นการนำเอกสารจดหมายเหตุไปใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ การใช้ในเชิงพาณิชย์นั้นได้ตรงกับที่ได้ขออนุญาตอธิบดีแล้วหรือไม่ อันเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ซึ่งในบางเรื่องเป็นผลประโยชน์ที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นการกำหนดโทษไว้ดังกล่าวเพื่อให้เป็นดุลยพินิจของศาลในการกำหนดว่าสมควรจะกำหนดโทษปรับเป็นจำนวนเท่าใด จึงได้คงบทกำหนดโทษปรับไว้ตามร่างเดิม

๔) ร่างมาตรา ๒๔ (๕)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งข้อสังเกตเรื่องการจัดตั้งกองทุน ซึ่งปกติแนวทางการเขียนกฎหมายเป็นไปในทำนองเดียวกันกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ แต่ต่อมากomite กรรมการธิการได้แก้ไขใน (๕) จากรายได้อื่นเป็นรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการบริหารกองทุน ซึ่งได้มีข้อสังเกตจากที่ได้ศึกษากฎหมายที่ได้กำหนดเกี่ยวกับการบริหารกองทุนจำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเขียนกรณีรายได้ว่าเป็นรายได้อื่น แต่จากการที่คณะกรรมการธิการได้มีการแก้ไขเป็นรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการบริหารกองทุนนี้

ควรเป็นผู้มีความรู้ทางด้านการเงิน เพราะต้องบริหารจัดการกองทุน อีกทั้งในวรรคแรกกรรมการ โดยตำแหน่งนั้นเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์หรือด้านจดหมายเหตุอยู่แล้ว

นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ยังเห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการธิการ ที่ได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งถือเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

คณะกรรมการธิการตอบชี้แจง ดังนี้

ร่างเดิมจะมีเฉพาะอธิบดีกรมศิลปากรและข้าราชการส่วนกลาง ซึ่งคณะกรรมการได้ฟังการอภิปรายในวาระที่หนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่าอาจเป็นการรวบอำนาจ จึงได้เพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิและเพิ่มนายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทยด้วย เหตุผลที่ไม่ได้กำหนดถึงผู้บริหารท้องถิ่นอื่น ๆ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดให้มีหอจดหมายเหตุท้องถิ่น

อนึ่ง ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายถึงข้อสังเกตของคณะกรรมการ วิชาสามัญ ข้อ ๖.๕ อย่างกว้างขวาง ดังนี้

ถ้อยคำว่า “ในวาระเริ่มแรก” นั้น เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงหากกฎหมาย ผ่านวุฒิสภามีผลใช้บังคับแล้ว การจัดสรรเงินกองทุนจะอย่างไร เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณ ต้องมีการตั้งงบประมาณไว้ก่อน ซึ่งน่าจะตั้งงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แต่หากต้องการ ใช้งบประมาณเร็วขึ้น จะมีการจัดสรรงบประมาณกลางปี หรือไม่อย่างไร ดังนั้น จึงต้องการทราบว่า ในวาระเริ่มแรกนั้น หมายถึงเมื่อใด อย่างไร

ในการเขียนกฎหมายให้รัฐบาลดำเนินการนั้น หากเขียนไว้ในตัวบทรัฐบาลก็จะต้อง ดำเนินการ แต่ถ้าเขียนไว้ในข้อสังเกต ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๗ วรรคสามและวรรคสี่ กำหนดให้ กรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสังเกตไปแล้ว คณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม การที่เขียนข้อสังเกตแนบท้าย เช่นนี้ จะเป็นการสร้างข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารหรือไม่ เพราะความเป็นจริง แล้วปฏิบัติไม่ได้ ดังนั้น ข้อสังเกตแนบท้ายจึงไม่ควรที่จะใส่จำนวนเงินลงไปเพราะบันทึกไปแล้ว ก็ไม่เป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าการกำหนดให้รัฐบาลจัดสรรเงินให้แก่กองทุนฯ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๖ กำหนดให้ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณมีอำนาจหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณและการจ่ายเงินของ ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะเห็นว่า เป็นอำนาจของรัฐบาลโดยตรงในการบริหารงบประมาณ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักงบประมาณซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ขณะนี้ สภาผู้แทนราษฎรได้เขียนกฎหมายโดยล่วงละเมิดอำนาจของฝ่ายบริหารและละเมิดอำนาจของ

ข้าราชการประจำ และก้ำวทำงานของคณะกรรมการบริหารงบประมาณอีกด้วย กล่าวคือ มีการเขียนไว้เพื่อให้ตั้งงบประมาณจำนวนดังกล่าว อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖ ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งเข้าไปก้ำวทำงานหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ จากการสอบถามนักกฎหมายได้ให้ความเห็นว่า การเขียนข้อสังเกตไว้เช่นนี้ จะหมิ่นเหม่ต่อการกระทำที่ขัดกับรัฐธรรมนูญอาจมีผู้ยื่นร้องเรียนได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่ควรลงมติรับข้อสังเกตดังกล่าว

๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา

ร่าง พระราชบัญญัติ จดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	ไม่มีการแก้ไข
คำปรารภ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๔	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๑ เอกสารจดหมายเหตุ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๖	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑ มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๑ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารส่วนบุคคลจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแล้ว ให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๐ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้กรมศิลปากรมีสิทธิขอทำสำเนาและบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

หมวด ๒ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓ มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดหา ซื้อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี
- (๖) ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญของชาติ
- (๖/๑) จัดทำบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า

- (๗) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
 (๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ และ
 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ
 (๘/๑) สนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ
หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน
 (๙) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

มาตรา ๑๔ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖ มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๖ เขตสารคดีที่มิใช่เขตหรือสำนักงานเขตสารคดีที่มิใช่เขต ๑๕ ผู้ใดจะนำไปการผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อประโยชน์
 ในทางธุรกิจก็ได้ เว้นแต่ที่ได้รับขออนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานฯ ให้เป็นไปตามระเบียบ
 ที่อธิบดีกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ

หมวด ๓ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๓	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๔ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔ มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ” ในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าบริการที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(๔) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(๕) รายได้อื่นหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการบริหารกองทุน”

คณะกรรมการการขอแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้คงไว้ตามร่างเดิม ดังนี้

“มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ” ในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าบริการที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(๔) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

(๕) รายได้อื่น”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการการ

มาตรา ๒๕

มีการแก้ไข

คณะกรรมการสิทธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ นายกษมาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสังกัดกรมศิลปากร ไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ ด้านประวัติศาสตร์ หรือด้านจดหมายเหตุ อีกไม่เกินห้าคนร่วมเป็นกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการสิทธิการ

มาตรา ๒๖	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๗	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๘	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๕ บทกำหนดโทษ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๙	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๐	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๒	ไม่มีการแก้ไข

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เรียงตามลำดับมาตราเสร็จแล้ว ที่ประชุมได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้ง ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐^๔ โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง ต่อจากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๓๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง และงดออกเสียง ๓ เสียง

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ และพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว เห็นว่าควรเสนอเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา ดังนี้

๑. คณะกรรมการเห็นสมควรให้แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติเพื่อปรับถ้อยคำให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

“เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวโดยเฉพาะการเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในหลายมุมมองไว้ให้ครบถ้วนและมีสภาพสมบูรณ์หรือให้เกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนในการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมไทยที่ดีในกรอบของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ กำหนดว่า “เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่าย่างขัดแย้งกันอยู่”

๒. หอจดหมายเหตุแห่งชาติควรประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อจัดตั้งหอจดหมายเหตุประจำจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละจังหวัดสามารถให้การสนับสนุนและเข้าถึงเอกสารจดหมายเหตุซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และของชาติได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

๓. การประเมินเอกสารเพื่อจัดเก็บเป็นเอกสารจดหมายเหตุควรครอบคลุมทั้งด้านรูปลักษณะและเนื้อหา และให้ความสำคัญต่อแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเป็นกลาง เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยและตีความเรื่องต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างรอบด้าน และสมบูรณ์ที่สุด

๔. ควรสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนให้ความร่วมมือกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในการตรวจสอบและการประเมินคุณค่าของเอกสารส่วนบุคคล ตลอดจนการจัดทำสำเนา และบันทึกรายละเอียดของเอกสารที่ได้รับการประเมินว่ามีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ โดยการวางหลักเกณฑ์หรือระเบียบเพื่อกำหนดค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ครอบครองเอกสารอย่างเหมาะสม

๕. รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นทุนประเดิมในการสนับสนุนกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรบริหารจัดการกองทุนโดยคำนึงถึงความมั่นคงและความยั่งยืนของกองทุนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ขอแก้ไขข้อความในข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ข้อ ๕. เป็นดังนี้

“๕. ในวาระเริ่มแรกรัฐบาลควรจัดสรรเงินให้แก่กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ เป็นจำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างรวดเร็วในการรักษาเอกสารสำคัญซึ่งเป็นคลังความรู้ของชาติ ให้ดำรงไว้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรบริหารจัดการกองทุนโดยคำนึงถึงความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุนเป็นสำคัญ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ โดยลงมติเห็นด้วย ๗๒ เสียง ไม่เห็นด้วย ๒๖๘ เสียง และงดออกเสียง ๒ เสียง

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

ที่มาและความหมายของคำว่า “เอกสารจดหมายเหตุ”

การบริหารจัดการงานของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หน่วยงานสังกัดรัฐสภา ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานอื่นของรัฐได้จัดทำเอกสารต่าง ๆ ขึ้นมาในการบริหารจัดการ และการปฏิบัติราชการ ซึ่งเอกสารเหล่านั้นประกอบด้วยข้อมูลหลักฐานการปฏิบัติงานที่สำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นประวัติและพัฒนาการในด้านต่างๆ ของประเทศ ดังนั้น การรวบรวมเอกสารดังกล่าว เพื่อจัดส่งให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติประเมินคุณค่าเอกสาร หากเอกสารใดได้รับการประเมินคุณค่าว่าเป็นจดหมายเหตุต้องส่งเข้าเก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ตามมาตรฐานสากลด้านจดหมายเหตุและนำมาให้บริการแก่ประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเทศ การดำเนินงานของรัฐบาล และเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับประชาชน ฯลฯ และการวิจัย นอกจากนี้ถือได้ว่าเอกสารจดหมายเหตุที่เก็บรักษาไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและเป็นทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

“เอกสารจดหมายเหตุ” (Archives) คือ ข้อมูลหลักฐานชั้นต้นที่มีคุณค่าอย่างยิ่งทางประวัติศาสตร์และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรจุกวามทรงจำของชาติ เปรียบเสมือนคลังปัญญาที่มีค่าต่อการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้เอกสารจดหมายเหตุยังเป็นเอกสารต้นฉบับที่มีเพียงหนึ่งเดียวที่เป็นหลักฐานชั้นต้นที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับนักค้นคว้าวิจัยที่จะนำไปใช้วิเคราะห์อ้างอิงในเชิงประวัติศาสตร์ได้ทุกสาขาวิชา ทั้งรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ ดังนั้น เอกสารจดหมายเหตุจึงเปรียบประดุจเข็มทิศที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นพัฒนาการในการปกครองของบ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาเป็นลำดับ

คำว่า “เอกสารจดหมายเหตุ” นั้น ในร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ได้ให้ความหมายว่า

- (๑) เอกสารที่สิ้นกระแสการใช้งาน
- (๒) เอกสารที่ได้รับการประเมินคุณค่าจากนักจดหมายเหตุว่าควรแก่การเก็บรักษาอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย
- (๓) เอกสารที่กรมศิลปากรได้จัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุ

ปัจจุบันนี้การดำเนินงานด้านจดหมายเหตุไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวบรวมจัดเก็บเอกสารจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ บางส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐละเลยไม่จัดส่งเอกสารให้จดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อประเมินคุณค่าเอกสาร หอจดหมายเหตุแห่งชาติไม่สามารถเข้าไปเพื่อประเมินคุณค่าเอกสารดังกล่าวได้เนื่องจากไม่มีกฎหมายให้อำนาจ มีแต่เพียงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้ส่วนราชการส่งบัญชีหนังสือขอทำลายที่หมดความจำเป็นในการใช้งานให้จดหมายเหตุแห่งชาติพิจารณา ซึ่งในระเบียบดังกล่าวขาดขั้นตอนสำคัญคือการประเมินคุณค่าเอกสารในหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งขาดเครื่องมือที่สามารถกำหนดให้ส่งมอบเอกสารที่มีคุณค่าตามหลักวิชาการจดหมายเหตุ สำหรับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๔ เอกสารประวัติศาสตร์ มีมาตรา ๒๖ เพียงมาตราเดียวที่บัญญัติในเรื่องระยะเวลาที่กำหนดให้ส่งข้อมูลข่าวสารราชการตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ให้จดหมายเหตุแห่งชาติ และถ้าหากไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวมิได้มีมาตรการบังคับแต่ประการใด

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตรากฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุ เพื่อบริหารจัดการงานด้านจดหมายเหตุให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์ของชาติ ซึ่งกฎหมายจะรองรับอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปประเมินคุณค่าเอกสารในหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ว่ามีคุณค่าด้านจดหมายเหตุหรือไม่เพียงใด และกำหนด / วางระบบในการเก็บรักษาคຸ້ມครองเอกสารจดหมายเหตุมิให้ถูกทำลาย ชื้อขาย ถูกลักลอบส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักร รวมทั้งเรื่องการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้มอบเอกสารจดหมายเหตุไว้เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

นอกจากนี้ สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การความร่วมมืองานจดหมายเหตุระดับนานาชาติ ได้แก่ สภาการจดหมายเหตุระหว่างประเทศ (International Council on Archives; ICA) สภาการจดหมายเหตุระหว่างประเทศประจำภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ (The Southeast Asian Regional Branch International Council on Archives; SARBICA) และสมาคมโสตทัศนจดหมายเหตุแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้-แปซิฟิก (Southeast Asian - Pacific Audio - Visual Archives Association ; SEAPAVAA) ซึ่งประเทศไทยได้มอบหมายผู้แทนจากกรมศิลปากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการบริหารสภาการจดหมายเหตุระหว่างประเทศประจำภาคพื้นเอเชียอาคเนย์และการประชุมสัมมนาวิชาการจดหมายเหตุเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๔- ๒๕๕๕ ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นประธาน SARBICA และเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ รวมทั้งจัดประชุมสัมมนาวิชาการจดหมายเหตุในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ บรรดาประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกสมาคม/สภาดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่มีกฎหมายสำหรับใช้ในการบริหารจัดการและคຸ້ມครองเอกสารจดหมายเหตุ

ความสำคัญของการมีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุ

งานจดหมายเหตุเป็นงานสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการที่จะรวบรวม เก็บ สงวนรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้มิให้สูญหาย ถูกทำลาย เนื่องจากไม่สามารถหามาทดแทนได้ ประเทศต่าง ๆ ได้จัดตั้งหอจดหมายเหตุในหลากหลายรูปแบบและหลายระดับกระจายไปตามหัวเมืองหรือภูมิภาคในรูปแบบหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอจดหมายเหตุของมลรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุส่วนบุคคล สำหรับประเทศไทยนั้น ขณะนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการ สาธารณะ โดยจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

ดังนั้น หากได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแล้ว กฎหมายดังกล่าว มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการรวบรวม รับมอบเอกสาร การบริหารจัดการ เอกสารจดหมายเหตุ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ การให้บริการและส่งเสริมงานจดหมายเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้กระบวนการของงานด้านจดหมายเหตุดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดัง ประโยคที่ว่า “The Archives act as a verifying, clarifying and illuminating resource”

สรุปหลักการ / สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

กำหนดให้ “หน่วยงานของรัฐ”

๑. จัดเก็บเอกสารที่อยู่ระหว่างการใช้งาน เอกสารที่จำเป็นต้องเก็บรักษาให้อยู่ใน สภาพสมบูรณ์ ตรวจสอบอ้างอิงได้

๒. จัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการ โดยอธิบดีกรมศิลปากร จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

๓. หากครบอายุการเก็บเอกสารตามตารางกำหนดอายุเอกสารและผ่านการ ประเมินคุณค่าเอกสารว่าเป็นจดหมายเหตุต้องส่งมอบให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

๔. เอกสารราชการในความครอบครองของรัฐทำลายไม่ได้ เว้นแต่ได้รับความ เห็นชอบจากสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

๕. กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางในการคุ้มครอง / จัดวางระบบการรวบรวมเอกสาร จดหมายเหตุทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๖. กำหนดให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอจดหมายเหตุในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

๗. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ยังไม่ได้จัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษา เอกสารราชการสำรวจเอกสารที่มีอายุเกิน ๒๐ ปี จัดทำบัญชีส่งมอบเอกสารให้หอจดหมายเหตุ แห่งชาติ

๘. ให้กรมศิลปากรมีอำนาจหน้าที่ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารราชการใดที่ประเมินแล้วไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรต้องดำเนินการทำลาย

๙. กำหนดลักษณะคุณค่าของเอกสารราชการที่หน่วยงานของรัฐพึงเก็บรักษาไว้ ได้แก่ คุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้าหรือการวิจัย

๑๐. ให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นในกรมศิลปากร

เอกสารส่วนบุคคล

ร่างกฎหมายฉบับนี้ให้กรมศิลปากรขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลซึ่งอาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ โดยอธิบดีกรมศิลปากรอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติก็ได้

หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลดังกล่าวเพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากรต้องจัดทำบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลไว้เป็นหลักฐาน

ข้อยกเว้นไม่ให้ใช้บังคับกฎหมาย

กำหนดยกเว้นไม่ให้ใช้บังคับกฎหมายนี้กับเอกสารจดหมายเหตุที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความซ้ำซ้อนของการบังคับใช้กฎหมายที่อาจเกิดขึ้นกรณีที่เอกสารฉบับดังกล่าวมีคุณค่าและอาจถูกประเมินว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ หรือมีลักษณะเป็นเอกสารจดหมายเหตุ หรือมีลักษณะเป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ

บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งมีทั้งโทษปรับและโทษจำคุก อาทิเช่น ฝ่าฝืนในเรื่องการห้ามผลิต ทำซ้ำเพื่อประโยชน์ทางการค้า โทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท การแก้ไข ดัดแปลง การเอาไปทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เสื่อมค่า การปลอม โทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การฝ่าฝืนในกรณีห้ามส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักร โทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อรักษาไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติจึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการจัดเก็บรักษาและการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดให้เอกสารใดที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน แล้ว ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ เอกสารจดหมายเหตุ

เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ จึงได้กำหนดให้กรมศิลปากรมีอำนาจหน้าที่ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ และได้กำหนดลักษณะคุณค่าของเอกสารราชการที่หน่วยงานของรัฐพึงเก็บรักษาไว้ ซึ่งได้แก่ คุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้าหรือการวิจัย ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมศิลปากรกำหนด เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการแล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาเอกสารราชการ

จนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ก็อาจทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาได้ สำหรับเอกสารราชการที่กรมศิลปากรได้รับมอบจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ให้กรมศิลปากรประเมินคุณค่าของเอกสารและจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่เอกสารราชการใดที่ประเมินแล้วไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรต้องดำเนินการทำลายต่อไป ในส่วนของเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลที่อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรสามารถขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้นได้ และอธิบดีอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อขอนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลให้แก่กรมศิลปากรแล้ว กรมศิลปากรมีหน้าที่เพียงจัดทำบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลนั้นไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๑)

๒.๔ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

กำหนดให้มีจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นส่วนราชการของกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ และเมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ห้ามผู้ใดนำเอกสารจดหมายเหตุออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว้นแต่นำไปเพื่อแสดงหรือนำออกใช้เป็นการชั่วคราวแต่ต้องเป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด นอกจากนี้ กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ และจะนำเอกสารจดหมายเหตุหรือสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุไปผลิตหรือทำซ้ำไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อประโยชน์ในทางการค้ามิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอธิบดี (ร่างมาตรา ๑๒ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

๒.๕ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

ห้ามกระทำการใดที่จะนำมาซึ่งความเสียหายแก่เอกสารจดหมายเหตุ เช่น แก้ไข ดัดแปลง ซ่อมแซมโดยมิได้รับอนุญาตจากอธิบดี ส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ชื่อ ขยาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย ปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด และสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุเมื่อได้รับการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี สามารถใช้รับฟังเป็นพยานเอกสารในศาลแทนต้นฉบับได้ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๓)

๒.๖ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นในกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วย เงินค่าบริการที่จัดเก็บ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่น ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน และรายได้อื่น โดยมีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุประกอบด้วยอธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นกรรมการและ

เลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนและวางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงินและใช้จ่ายเงินของกองทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีหน้าที่วางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ (ร่างมาตรา ๒๔ ถึงร่างมาตรา ๒๘)

๒.๗ บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ตามอัตราโทษที่แตกต่างกันตามลำดับ (ร่างมาตรา ๒๙ ถึงร่างมาตรา ๓๒)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานจดหมายเหตุ^๑

ข้อมูลพื้นฐานที่นำเสนอในเอกสารส่วนนี้ ผู้เขียนได้สรุปและเรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจดหมายเหตุ จากรายงานประจำปี ๒๕๕๔ นิตยสารศิลปากร และคู่มือการจัดทำบันทึกจดหมายเหตุเหตุการณ์สำคัญ ของสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากกลุ่มบริหารเอกสาร สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร และจากเอกสารเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ที่จัดทำโดยกลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารจดหมายเหตุและข้อมูลเกี่ยวกับสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารจดหมายเหตุ

ความหมายเอกสารจดหมายเหตุ^๒

คำว่า “เอกสารจดหมายเหตุ” หมายถึง ข้อมูลทุกรูปแบบที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นเอกสารสิ้นกระแสการปฏิบัติงานแล้ว และเอกสารที่ได้รับการประเมินว่ามีคุณค่าในฐานะเป็นข้อมูลขั้นต้นที่แสดงถึงการดำเนินงานและพัฒนาการของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของประเทศ ทั้งนี้หมายรวมถึงเอกสารส่วนบุคคลที่รับมอบจากบุคคลสำคัญหรือทายาทด้วย

ที่มาของเอกสารจดหมายเหตุ^๓

๑. เอกสารรับมอบจากหน่วยงาน (Accessioning) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน รวมถึงเอกสารของสมาคม มูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หนังสือโต้ตอบ เอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ การประชุม โครงการ กิจกรรม การเงิน รายงาน สถิติ ภาพถ่าย แบบแปลน โปสเตอร์ วัสดุ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

๒. เอกสารรับมอบจากบุคคลสำคัญ หรือทายาทเป็นผู้บริจาค หรือมอบให้โดยพินัยกรรม (Donation or Will) เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงประวัติและผลงานของบุคคลนั้น เช่น สมุดจดบันทึก บัตรสมาชิกชมรม สโมสร หนังสือเดินทาง จดหมายโต้ตอบกับบุคคลต่าง ๆ ต้นฉบับงานเขียน บัตรเชิญ บัตรอวยพร ภาพถ่าย แלבบันทึกภาพ แלבบันทึกเสียง ฯลฯ

^๑ เกตุฉลิษฐ์ วรรณทอง วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๒ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. คู่มือการจัดตั้งหอจดหมายเหตุท้องถิ่นและการจัดทำบันทึกจดหมายเหตุเหตุการณ์สำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ๒๕๕๑, หน้า ๒๑. อ้างใน เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า ๑๑.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒. อ้างใน เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หน้า ๑๓.

๓. เอกสารที่จัดซื้อ (Purchase) เพื่อให้ข้อมูลของประเทศครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งโดยวิธีการจัดซื้อต้นฉบับและจัดทำสำเนา เช่น ภาพถ่ายทางอากาศชุด William Hunts ที่เกี่ยวกับประเทศไทย ไมโครฟิล์มที่เกี่ยวกับประเทศไทยที่เก็บรักษา อยู่ใน British Library – India Office Records ประเทศอังกฤษ ฯลฯ

๔. เอกสารที่ได้จากการแลกเปลี่ยน (Exchange) เป็นการแลกเปลี่ยนเอกสารโดยมีการทำข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน เช่น โครงการแลกเปลี่ยนเอกสารจดหมายเหตุระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ

๕. เอกสารที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดทำขึ้น ได้แก่ เอกสารบันทึกจดหมายเหตุเหตุการณ์และประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History)

ประเภทของเอกสารจดหมายเหตุ^๕

เอกสารจดหมายเหตุแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. เอกสารจดหมายเหตุประเภทลายลักษณ์ (Textual Archives) คือ เอกสารที่สื่อความหมายเนื้อหาด้วยลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะเป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์ เช่น เอกสารโต้ตอบ เอกสารประชุม แผนงาน โครงการ รายงาน บทความ ฯลฯ

๒. เอกสารโสตทัศนจดหมายเหตุ (Audio – Visual Archives) คือ เอกสารที่สื่อความหมายด้วยภาพหรือเสียง เช่น ภาพถ่าย ฟิล์มเนกาตีฟ สไลด์ โปสเตอร์ ปฏิทิน บัตรอวยพร แלבบันทึกเสียง แלבบันทึกภาพ ฟิล์มภาพยนตร์ ฯลฯ

๓. เอกสารจดหมายเหตุประเภทแผนที่ แผนที่ (Cartographic Archives) เช่น แผนที่ แผนที่ แผนที่แบบแปลน พิมพ์เขียว ฯลฯ

๔. เอกสารจดหมายเหตุประเภทวัสดุคอมพิวเตอร์ (Machine – Readable Archives) เป็นเอกสารที่บันทึกข้อมูล และค้นหาข้อมูลที่บันทึกไว้นั้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น ดิสก์เกตต์ ซีดี วีซีดี ฯลฯ

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในการส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์^๖

๑. หลังจากสิ้นปีปฏิทิน ให้หน่วยงานของรัฐสำรวจเอกสาร

๑.๑ สำรวจเอกสารที่มีอายุการเก็บครบ ๒๐ ปี ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และตามระเบียบข้อ ๕๘, ๕๙ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘

๑.๒ สำรวจเอกสารที่มีอายุการเก็บครบ ๗๕ ปี ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓. อ้างใน เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า ๑๔.

^๖ กลุ่มวิจัยและบริหารเอกสาร สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. การส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์และการทำลายเอกสารราชการ. (ออนไลน์) หน้า ๑๓ - ๑๕. เข้าถึงได้ที่ <http://www.nat.go.th/web/law.htm> (๒๐ เมษายน ๒๕๕๕).

หน่วยงานของรัฐสามารถขอขยายเวลาส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์ได้ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องเก็บข้อมูลข่าวสารของราชการไว้เอง เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย โดยต้องจัดเก็บและจัดให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่จะตกลงกับ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

(๒) หน่วยงานของรัฐเห็นว่าข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นยังไม่ควรเปิดเผย โดยมีคำสั่งขยายเวลากำกับไว้เป็นการเฉพาะราย คำสั่งการขยายเวลานั้นให้กำหนดระยะเวลาไว้ด้วย แต่จะกำหนดเกินคราวละห้าปีไม่ได้

การตรวจสอบหรือทบทวนมิให้มีการขยายระยะเวลาไม่เปิดเผยจนเกิน ความจำเป็น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติตามมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการที่ คณะรัฐมนตรีหรือกระเปียบกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องทำลายหรืออาจ ทำลายได้โดยไม่ต้องเก็บรักษา

๑.๓ สำรวจข้อมูลข่าวสารลับ ชั้นลับที่สุด ลับมาก ลับ ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบข้อ ๒๙

๒. หน่วยงานของรัฐที่มีความประสงค์จะส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์ให้ติดต่อ ประสานกับสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

๓. จัดทำบัญชีส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์ ตามแบบที่ ๒๑ แนบท้ายระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ เสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเพื่อพิจารณา แต่งตั้งคณะกรรมการส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์

๔. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณารายการในบัญชี ส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์

๕. คณะกรรมการพิจารณารายการในบัญชีส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์

๖. จัดทำหนังสือเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาลงนามส่งมอบเอกสาร ประวัติศาสตร์ พร้อมจัดส่งบัญชีส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์ ตามแบบที่ ๒๑ จำนวน ๒ ชุด

๗. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ดำเนินการรับมอบเอกสารประวัติ ศาสตร์ และจะตรวจสอบรายการเอกสารประวัติศาสตร์ ให้ถูกต้องตรงกับบัญชีส่งมอบเอกสาร ประวัติศาสตร์

๘. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร จัดทำหนังสือแจ้งผลการตรวจรับ เอกสารประวัติศาสตร์ และลงนามรับมอบเอกสารประวัติศาสตร์ พร้อมส่งมอบบัญชีเอกสารประวัติ ศาสตร์ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเอกสารประวัติศาสตร์ จำนวน ๑ ชุด

๙. เมื่อสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ตรวจรับเอกสารส่งมอบ เรียบร้อยแล้วจะนำเอกสารไปอบในเครื่องอบเอกสารเพื่อกำจัดตัวแมลงที่อยู่ในเอกสาร และเป็นการ อนุรักษ์เอกสาร

๑๐. หลังจากอบเอกสารเรียบร้อยแล้ว จึงจะนำเอกสารที่ผ่านการอบฆ่าตัวแมลงไปจัดเก็บในคลังเก็บเอกสารเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อมูลเกี่ยวกับสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ของสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ^๖

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนี้

๑) ศึกษา วิเคราะห์ และวางระบบ เพื่อการรวบรวมเอกสารจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินคุณค่า จัดหมวดหมู่ อนุรักษ์ เผยแพร่ และให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ

๓) ดำเนินงานหอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๔) บันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติที่เกิดขึ้นภายในประเทศและต่างประเทศ

๕) เป็นศูนย์ข้อมูลและศูนย์ประสานงานกับหอจดหมายเหตุทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๖) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ด้านจดหมายเหตุ ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายด้านจดหมายเหตุ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้าง^๗

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ แบ่งโครงสร้างการบริหารงาน ออกเป็น

๑) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

๒) กลุ่มบริหารเอกสาร

๓) กลุ่มเอกสารจดหมายเหตุและบริการ

๔) กลุ่มบันทึกเหตุการณ์

๕) กลุ่มอนุรักษ์เอกสาร

๖) หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

^๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๐๓ ก ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ หน้า ๓๔๒.

^๗ กลุ่มวิจัยและบริหารเอกสาร สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕.

อัตรากำลัง^๕

ปัจจุบัน สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติมีอัตรากำลัง/จำนวนบุคลากร ประกอบด้วย

๑) ข้าราชการ จำนวน ๖๓ คน แบ่งเป็น

- ข้าราชการสายนักจดหมายเหตุ จำนวน ๓๔ คน
- ข้าราชการสายเจ้าพนักงานจดหมายเหตุ จำนวน ๑๗ คน
- ข้าราชการสายอื่น ๆ จำนวน ๑๒ คน

๒) ลูกจ้างประจำ จำนวน ๒๑ คน

การแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติส่วนกลาง และหอจดหมายเหตุแห่งชาติส่วนภูมิภาค^๕

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประกอบด้วย สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรุงเทพฯ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติในส่วนภูมิภาค ๘ แห่ง รับผิดชอบในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ การบริหารราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ดังนี้

หน่วยงาน	พื้นที่รับผิดชอบ
ส่วนกลาง	
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรุงเทพฯ	ครอบคลุมพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง ชัยนาท อุทัยธานี และ พระนครศรีอยุธยา
ส่วนภูมิภาค	
๑. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เชียงใหม่	ครอบคลุมพื้นที่ ๘ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน พิชณุโลก กำแพงเพชร ตาก และ นครสวรรค์
๒. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พะเยา	ครอบคลุมพื้นที่ ๘ จังหวัด ได้แก่ พะเยา เชียงราย น่าน แพร่ เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และสุโขทัย

^๕ เรืองเดียวกัน

^๕ กลุ่มวิจัยและบริหารเอกสาร สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. การส่งมอบเอกสารประวัติศาสตร์และการทำลายเอกสารราชการ. (ออนไลน์) หน้า ๗๓ - ๗๖. เข้าถึงได้ที่ <http://www.nat.go.th/web/law.htm> (๒๐ เมษายน ๒๕๕๕).

หน่วยงาน	พื้นที่รับผิดชอบ
๓. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรม โอรสาธิราชฯ สยาม มกุฎราชกุมาร อุบลราชธานี	ครอบคลุมพื้นที่ ๑๙ จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ยโสธร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม นครพนม มุกดาหาร เลย สกลนคร ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ นครราชสีมา สุรินทร์ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ
๔. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนาง เจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สงขลา	ครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ สงขลา นครศรีธรรมราช ชุมพร พัทลุง และสุราษฎร์ธานี
๕. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนาง เจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตรัง	ครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ ตรัง ภูเก็ต ระนอง พังงา และกระบี่
๖. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนาง เจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ยะลา	ครอบคลุมพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ ยะลา นราธิวาส สตูล และปัตตานี
๗. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จังหวัดจันทบุรี	ครอบคลุมพื้นที่ ๘ จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด ระยอง นครนายก ชลบุรี ปราจีนบุรี และ สระแก้ว
๘. หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี	ครอบคลุมพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และ ประจวบคีรีขันธ์

ข่าวจากสื่อมวลชน บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง*

ข้อมูลที่น่าเสนอในเอกสารส่วนนี้ ผู้เขียนได้สรุปและเรียบเรียงจากข่าวจากสื่อมวลชนต่างๆ บทความจากนิตยสารศิลปากร งามศิลปากร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

๑. กรมศิลป์ ดัน พระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ ป้องกันเอกสารสูญหาย ระบุ ผ่านไป ๑๐ ปีมีคุณค่าด้านการศึกษา-ประวัติศาสตร์^๑

เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๔ นางโสมสุดา ลียะวณิช อธิบดีกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้กล่าวสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ดังนี้คือ พระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... กำหนดไว้ว่า เอกสารที่ต้องส่งมอบให้สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ นั้น มีลักษณะดังนี้คือ เป็นเอกสารมีคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น เป็นเอกสารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าเพื่อการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัย โดยประเภทเอกสารที่ต้องส่งมอบนั้น กรมศิลปากรจะจัดทำเป็นคู่มือเผยแพร่ให้แก่หน่วยงาน เพื่อทำการประเมินคุณค่าและจัดทำเป็นทะเบียนเพื่อนำมาส่งมอบ

การมีพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... เพื่อรองรับหน้าที่ด้านจดหมายเหตุ ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศชาติ ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้คือ

๑) เป็นการคุ้มครอง ป้องกันเอกสารสำคัญไม่ให้ถูกนำออกนอกราชอาณาจักร ยกเว้นกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักรที่เป็นปัญหาในปัจจุบันได้

๒) เป็นการคุ้มครอง ป้องกันการซื้อขาย ทำลายเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่หลายคนอาจมองว่าเอกสารเหล่านี้ไม่มีประโยชน์ เมื่อเวลาผ่านไป ๑๐ ปี ๕๐ ปี หรือ ๑๐๐ ปี เอกสารเหล่านี้อาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและหลักฐานประวัติศาสตร์ชาติต่อไป

๓) หากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ จะเป็นเครื่องมือที่ทำให้สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีความคล่องตัว และมีอำนาจหน้าที่ชัดเจนในเรื่องจัดเก็บเอกสารสำคัญของชาติมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาในปัจจุบันที่หน่วยงานราชการและผู้ถือครองเอกสารจดหมายเหตุ ไม่ยอมส่งเอกสารจดหมายเหตุ และเอกสารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาให้ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เก็บรักษา

^๑ เกตุจลินท์ วรรณทอง วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๒ ผู้จัดการออนไลน์. กรมศิลป์ ดัน พระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ ป้องกันเอกสารสูญหาย ระบุ ผ่านไป ๑๐ ปีมีคุณค่าด้านการศึกษา-ประวัติศาสตร์ . (ออนไลน์) แหล่งที่มา: www.manager.co.th (๑ กันยายน ๒๕๕๔).

๒. กระทรวงวัฒนธรรมหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดูแลเอกสารโบราณ^๓

เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายสมชาย เสียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ได้กล่าวสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเอกสารโบราณของท้องถิ่น โดยมีเหตุผลสืบเนื่องจากการประชุมแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยในการหารือกรณีพบปัญหาดังนี้

๑) การเก็บรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ และเอกสารโบราณระดับท้องถิ่นที่มีอยู่จำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาจนไม่สามารถเก็บรวบรวมบันทึกเหตุการณ์และเอกสารสำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัดของแต่ละปีได้ครบถ้วน

๒) หอจดหมายเหตุแห่งชาติจังหวัดมีเพียงไม่กี่จังหวัด และมีงบประมาณจำกัด ซึ่งหอจดหมายเหตุแห่งชาติแต่ละจังหวัดมีบุคลากรเพียง ๒-๓ คน เท่านั้น

๓) จากการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า มีเอกสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและเอกสารโบราณของท้องถิ่น ถูกทำลายและไม่มีกรรวบรวมส่งหอจดหมายเหตุ อีกจำนวนมาก

๔) ในการเก็บรวบรวมเอกสารในช่วงที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่หอจดหมายเหตุ ทำได้เพียงไปรับเอกสารจากหน่วยงานราชการแต่ละจังหวัดซึ่งจัดเก็บไว้ให้แล้ว แต่ไม่สามารถเข้าไปวิเคราะห์หรือคัดเลือกเอกสารได้เองว่าขึ้นไหนต้องการ ขึ้นไหนไม่ต้องการ เนื่องจากขีดจำกัดเรื่องเจ้าหน้าที่ ทำให้เอกสารบางฉบับถูกทำลายไป

จากปัญหาดังกล่าว ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม มีความเห็นว่า หากปล่อยทิ้งไว้ เอกสารสำคัญและข้อมูลในส่วนจดหมายเหตุระดับท้องถิ่นของบางจังหวัดอาจสูญหายจนหมด ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีมติมอบหมายให้กรมศิลปากรดำเนินการหารือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เรื่องการถ่ายโอนอำนาจการรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุและให้จัดตั้งคณะกรรมการจดหมายเหตุแห่งชาติ ๗๖ จังหวัด เพื่อทำหน้าที่ช่วยกรมศิลปากรจัดเก็บเอกสารและวิเคราะห์เอกสารโบราณ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลเรื่องการจัดรวบรวมเอกสารสำคัญที่ต้องนำส่งหอจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยให้เหตุผลว่า ที่ต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รับผิดชอบดูแลเอกสารโบราณของท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีความพร้อมเรื่องงบประมาณและบุคลากรมากกว่า นอกจากนี้ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม มีเป้าหมายว่าจะต้องตั้งคณะกรรมการจดหมายเหตุแห่งชาติให้ได้ภายในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ โดยขณะนี้สั่งการให้กรมศิลปากรเร่งดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดเก็บเอกสารประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง หากมีการจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าวและถ่ายโอนอำนาจการรวบรวมจดหมายเหตุให้ท้องถิ่นดูแล

^๓ ข่าวเด่นกระทรวงวัฒนธรรม. วธ.หนุน อปท. ดูแลเอกสารโบราณของท้องถิ่น. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : www.m-culture.go.th. (๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔).

๓. รายงานการวิจัยเรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ บทบาท และอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ : อำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์^๔

จากรายงานการวิจัยเรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ บทบาท และอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ของกอบเกียรติ ผดุงกิตติมาลย์ ที่เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีผลการวิจัยส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ โดยมีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

หอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ เกิดขึ้นเนื่องมาจาก เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๓ รัฐสภาสิงคโปร์ได้ผ่านกฎหมาย National Heritage Board Act ๑๙๕๓ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวบัญญัติขึ้นเพื่อโอนย้ายงานจากพิพิธภัณฑ์แห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (National Museum) หอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (National Archive and Records Center) และฝ่ายประวัติศาสตร์ที่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Oral History Department) ไปยังคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ (National Heritage Board)

โดยคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการค้นคว้า และส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศตระหนักถึงเรื่องราวเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นชนชาติของคนในประเทศสิงคโปร์ โดยเน้นที่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติและความเกี่ยวข้องของประเทศสิงคโปร์กับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทวีปเอเชีย และโลก รวมถึงการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศด้วย

ตามกฎหมายดังกล่าวนี้ ได้ให้อำนาจคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดตั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่รักษาและรวบรวมเอกสารและหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศสิงคโปร์ โดยคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ รวมถึงมีอำนาจในการกำหนดรูปแบบของการทำเอกสารประวัติศาสตร์ซึ่งรวมถึงเอกสารที่เป็นเอกสารสาธารณะต่าง ๆ (Public Records)

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ ไว้ ๗ ประการด้วยกัน คือ

(๑) กำหนดให้หน่วยราชการอื่นที่มีเอกสารหลักฐานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ตามที่คณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว ต้องมอบเอกสารที่เป็นเอกสารสาธารณะดังกล่าวให้กับหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นผู้ดูแล

(๒) กำหนดให้มีอำนาจในการติดตามเอาคืนซึ่งเอกสารหลักฐานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งถูกนำไปจากความครอบครองของทางการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

^๔ กอบเกียรติ ผดุงกิตติมาลย์. รายงานการวิจัยเรื่อง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ บทบาท และอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์. เสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. กรุงเทพมหานคร: มปป., หน้า ๗-๘.

(๓) กำหนดให้อำนาจในการทำลายเอกสารสาธารณะเป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติโดยกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการที่จะเรียกเอกสารมาประกอบการพิจารณา หรือเรียกพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณาในการทำลายเอกสารดังกล่าวก็ได้

(๔) กำหนดขั้นตอน และข้อกำหนดในการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่อยู่ในความดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

(๕) กำหนดอำนาจในการรับรองเอกสารสาธารณะ โดยเอกสารที่ผ่านการรับรองโดยหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้นถือเป็นเอกสารที่ถูกต้องตามต้นฉบับและศาลจะต้องรับฟังเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่แท้จริง

(๖) กำหนดให้อำนาจหอจดหมายเหตุแห่งชาติในการทำซ้ำเอกสารสาธารณะที่ต้องจัดส่งตามกฎหมายนี้ได้แต่เพียงผู้เดียว เว้นแต่หอจดหมายเหตุแห่งชาติจะได้ให้ความยินยอมไว้ การฝ่าฝืนทำซ้ำเอกสารสาธารณะถือเป็นความผิดอาญา (Section ๒๔ National Heritage Board Act ๑๙๙๓ กำหนดโทษไว้ว่า ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ เหรียญสิงคโปร์ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ)

(๗) กำหนดให้การส่งออกหรือการกระทำการใด ๆ ต่อเอกสารสาธารณะโดยไม่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติถือเป็นความผิดอาญา (Section ๒๕ National Heritage Board Act ๑๙๙๓ กำหนดโทษไว้ว่า ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ เหรียญสิงคโปร์ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ)

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์มุ่งที่จะแยกงานหอสมุดแห่งชาติ ออกจากงานหอจดหมายเหตุแห่งชาติอย่างชัดเจน เห็นได้จากการบัญญัติกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการแก่คณะกรรมการอีกคณะหนึ่งแยกต่างหากจากคณะกรรมการที่ดูแลเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดแห่งชาติ กล่าวคือ งานห้องสมุดแห่งชาติเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติซึ่งแต่งตั้งและทำหน้าที่โดยอาศัยฐานอำนาจจากกฎหมาย National Library Board Act ๑๙๙๕ ในขณะที่งานหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้นเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติซึ่งแต่งตั้งและทำหน้าที่โดยอาศัยฐานอำนาจจากกฎหมาย National Heritage Act ๑๙๙๓

๔. เอกสารจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศมาเลเซีย^๔

หอจดหมายเหตุแห่งประเทศมาเลเซีย ได้พัฒนาโปรแกรมระบบบริหารเอกสาร Electronic Records Electronic มาใช้ เนื่องจากตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการเป็นแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากเอกสารชั้นต้น (Primary resource) สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และตระหนักถึงความสำคัญของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

^๔ ทรายุทธ ธรรมโชติ. เอกสารจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศมาเลเซีย. นิตยสารศิลปากร กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ปีที่ ๕๒ ฉบับที่ ๕ หน้า ๒๓ - ๓๒.

Electronic Records ที่หน่วยงานของรัฐผลิตขึ้น หากหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียไม่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเอกสารราชการที่มีลักษณะเป็นเอกสาร Electronic Records ซึ่งบางส่วนอาจเป็นเอกสารประวัติศาสตร์อาจจะถูกทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของประเทศขาดหายไป ดังนั้นหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียจึงได้ขออนุมัติงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้าโปรแกรมระบบบริหารเอกสาร Electronic Records Electronic จากระบบ E-Government ซึ่งเป็นไปในลักษณะของ Data file ในหลาย ๆ รูปแบบ การบริหารจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ Electronic Records Management เป็นกระบวนการที่ต้องผ่านการศึกษาค้นคว้าทดลอง ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้าน Electronic Records Management จากต่างประเทศ โดยมีแหล่งข้อมูลจาก ICA, ARMA, IRMT ฯลฯ รวมทั้งการศึกษาแบบจำลอง (Model) ของประเทศต่าง ๆ ที่เคยใช้ระบบ Electronic Records Management เพื่อศึกษาข้อดีข้อเสีย รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของหोजดหมายเหตุ โดยมีการพัฒนาระบบและใช้ระบบดังกล่าวกับหोजดหมายเหตุแห่งชาติภูมิภาคประจำรัฐต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันโครงการ E-SPARK ยังคงดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาระบบบริหารเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติหोजดหมายเหตุแห่งชาติ (National Archives Acts ๑๙๖๖) ได้กำหนดความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ของหोजดหมายเหตุแห่งชาติ ดังนี้คือ การรับมอบเอกสารจากหน่วยงานของรัฐ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ทุกหน่วยงานต้องมีตารางกำหนดอายุเอกสาร และเมื่อจัดเก็บเอกสารครบตามอายุการจัดเก็บ จะต้องส่งมอบเอกสารให้หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย

เมื่อหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียได้นำระบบบริหารเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม HP TRIM มาใช้ในการบริหารเอกสาร จึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติที่มีอยู่เดิมที่ไม่ครอบคลุมถึงการบริหารเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการแก้ไขบทบัญญัติเพิ่มเติมให้ครอบคลุมการบริหารเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และแก้ไขพระราชบัญญัติจาก National Archives Acts ๑๙๖๖ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐจัดส่งมายังหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย และแก้ไขพระราชบัญญัติเป็น National Archives Acts ๒๐๐๓

HP TRIM เป็นซอฟต์แวร์ลิขสิทธิ์ (License Software) ของบริษัท Hewlett-Packard Development Company ซึ่งใช้บริหารเอกสารในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย กองทัพเรือของสหรัฐอเมริกา ประเทศไอร์แลนด์เหนือ ประเทศอังกฤษ ฯลฯ หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียเลือกใช้ซอฟต์แวร์ HP TRIM ในการบริหารเอกสารในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากหน่วยงานของรัฐที่ส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย โดยตารางกำหนดอายุเอกสาร (Retention Schedule) ตาม National Electronic Records and Archives Acts ๒๐๐๓ เนื่องจากซอฟต์แวร์ HP TRIM มีคุณสมบัติหลายอย่างที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเศมาเลเซีย สามารถรองรับไฟล์เอกสารได้ ๔๐๐ กว่ารูปแบบ (Format) เช่น เอกสารในรูปแบบ Microsoft Office, Pdf, E-mail, Jpeg, Tif website ฯลฯ สามารถเรียกดูเอกสารและแก้ไขเอกสารจากไฟล์ (File) ต้นฉบับได้ สามารถ

ระบุชื่อผู้ขอแก้ไข รายละเอียดที่แก้ไข วันเวลาที่แก้ไข จำนวนครั้งที่เรียกใช้ การขอทำสำเนา รายชื่อผู้เข้าใช้เอกสาร มีระบบรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันปัญหาแฮกเกอร์ ไวรัสมัลแวร์ และสามารถ Update โปรแกรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้สามารถแสดงรายงานผลสถิติการจัดเก็บเอกสารการแก้ไข การขอใช้เอกสาร โดยจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าซื้อลิขสิทธิ์รายปี และแปลหน้าจอแสดงผลซอฟต์แวร์ HP TRIM เป็นภาษามลายูกำหนดรหัสรายการต่าง ๆ ในโปรแกรมที่แสดงผลในหน้าจอคอมพิวเตอร์ และดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานของรัฐ

หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียได้นำซอฟต์แวร์ HP TRIM มาใช้ในการบริหารเอกสาร โดยได้มีการจัดตั้งกลุ่มงานขึ้นมารองรับการดำเนินงานบริหารเอกสาร ปัจจุบันมีบุคลากร ๔๐ คน ประกอบด้วย ข้าราชการและพนักงานจ้างเหมา ก่อนการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับระบบ HP TRIM ในห้องปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่จะมีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน คนละหนึ่งเครื่องทำหน้าที่รับมอบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่ส่งมอบเอกสาร โดยมีหัวหน้ากลุ่มงานทำหน้าที่ควบคุมงาน และรับผิดชอบการรับมอบเอกสาร อย่างไรก็ตาม หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียยังให้ความสำคัญกับเอกสารลายลักษณ์ (Physical Records) โดยยังคงรับมอบร่วมกันทั้งเอกสารลายลักษณ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยเรียกว่า ระบบ Hybrid System

การดำเนินการรับมอบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย ดำเนินการตามพระราชบัญญัติหोजดหมายเหตุแห่งชาติ National Archives Act ๒๐๐๓ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สิ้นกระแสการปฏิบัติงานให้หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย ซึ่งวงจรชีวิตของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Document Life Cycle) จะเหมือนกับวงจรชีวิตของเอกสารลายลักษณ์ คือ ผลิต ส่ง/รับไว้ใช้งาน จัดเก็บ/ทำลายแตกต่างกัน ตรงที่เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยหน่วยงานของรัฐจะดำเนินการสำรวจเอกสารที่มีอายุการจัดเก็บครบตามตารางกำหนดอายุเอกสาร (Retention Schedule) และส่งมอบเอกสารให้หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หากมีเอกสารลายลักษณ์ที่เป็นเอกสารชุดเดียวกันก็จะจัดส่งให้ศูนย์เก็บเอกสารของหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย (NAM) ตามระบบ Hybrid System เมื่อเก็บเอกสารไว้ครบ ๒๕ ปี จะส่งไปยังหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย เพื่อให้บริการเป็นเอกสารจดหมายเหตุและหากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะส่งมอบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จะต้องประสานงานกับหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย เพื่อส่งมอบเอกสาร เมื่อหोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียได้รับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งมาจากหน่วยงานของรัฐทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะตรวจสอบความสมบูรณ์ของไฟล์เอกสาร เช่น เป็นไฟล์เอกสารประเภทใด (รูปภาพ ข้อความ อีเมล) มีความจุเท่าใด มีไวรัสหรือไม่ หากไม่สมบูรณ์จะส่งกลับไปหน่วยงานรัฐเจ้าของเอกสารเพื่อแก้ไขไฟล์เอกสาร และส่งมอบให้หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียเพื่อจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลผ่านโปรแกรม HP TRIM โดยเจ้าหน้าที่จะเก็บเอกสารตามภารกิจหน้าที่ (Function) ของส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการสำรองการจัดเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เมื่อจัดเก็บเอกสารครบอายุตามที่หोजดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียกำหนดจะนำออกเผยแพร่เป็นเอกสารจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

ประเด็นปัญหาในการนำโปรแกรม HP TRIM มาใช้ในระบบบริหารเอกสารของ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย ได้แก่ บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐขาดความรู้ ขาดความตระหนักในการส่งมอบเอกสาร บางครั้งดำเนินการลบไฟล์เอกสารสำคัญออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้ข้อมูลสำคัญสูญหาย บุคลากรจากภาครัฐกลัวการเปลี่ยนแปลง ปัญหาความผิดพลาดในการลงรายละเอียดในรายการหน้าจอคอมพิวเตอร์ ขาดความรู้เกี่ยวกับการแยกประเภท (Classification) ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการฝึกอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ก่อนการดำเนินการรับมอบเอกสาร Electronic Records

นอกจากนี้ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียยังได้พัฒนาโปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุที่ชื่อว่า โปรแกรม Computerised Archival System and Services (Compass ๒๐๐๐) ซึ่งเป็นโปรแกรมช่วยค้นหาเอกสารจดหมายเหตุ โดยเริ่มโครงการใน ค.ศ. ๑๙๙๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยังคงใช้งานมาถึงปัจจุบัน สำหรับโปรแกรมดังกล่าวผู้ใช้บริการสามารถค้นหาเอกสารผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต และเมื่อได้ข้อมูลเอกสารจดหมายเหตุ ผู้ใช้บริการจะต้องขอคูเอกสารจดหมายเหตุต้นฉบับที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการในการเข้าถึงเอกสารจดหมายเหตุ โดยหน้าจoprogram จะมีการแบ่งย่อยในหลายรูปแบบการสืบค้น เช่น สืบค้นตามคำค้น สืบค้นตามปี ค.ศ. ของเอกสาร วันที่ส่งมอบเอกสาร สามารถบอกตำแหน่งสถานที่เก็บเอกสาร สถานะของเอกสารว่าเอกสารอยู่ระหว่างการยืมหรือไม่ รองรับระบบยืมเอกสารผ่านอินเทอร์เน็ตและส่งคืนเอกสาร สามารถเก็บข้อมูลการสืบค้น และรวบรวมเป็นสถิติได้ และเจ้าหน้าที่จากหอจดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซียสามารถตรวจสอบสถานะของเอกสารได้

การนำระบบบริหารเอกสารจดหมายเหตุโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Records Management) มาใช้ในประเทศไทย

การที่จะนำระบบบริหารเอกสารจดหมายเหตุโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Records Management) มาใช้บริหารจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยเองย่อมเป็นสิ่งที่ไม่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในอนาคต ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งในรูปแบบของนโยบายการปฏิบัติงานของภาครัฐ การออกพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติงานจดหมายเหตุและจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ การออกกฎหมายเพื่อรองรับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยเพื่อเลือกใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับบริหารเอกสารจดหมายเหตุให้เหมาะสมกับรูปแบบการบริหารราชการของแต่ละประเทศ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานของรัฐยอมรับและใช้อย่างจริงจัง และต้องมีมาตรฐานที่จะสามารถจัดเก็บและสามารถสืบค้นเอกสารได้ในอนาคตเพื่อให้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นเอกสารรูปแบบใหม่ในอนาคตได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่ยั่งยืน มีระบบปฏิบัติงานที่สมบูรณ์เหมาะสมสอดคล้องกับความจริงก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทัดเทียมนานาชาติ

บทสรุป

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เอกสารจดหมายเหตุนั้น ไม่ได้มีเฉพาะในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร โสตทัศนจดหมายเหตุ และแผนที่ แผนที่เท่านั้น แต่ความก้าวหน้าทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติราชการ จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐมีเอกสารสำคัญในรูปของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นตามมาจำนวนมาก ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... จึงควรบัญญัติให้ครอบคลุมถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นด้วย โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารเอกสารจดหมายเหตุของประเทศไทย อาจจะพิจารณาระบบบริหารเอกสารจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศมาเลเซีย และนำมาเป็นแนวทางในการบริหารเอกสารจดหมายเหตุของประเทศไทยได้

นอกจากนั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวควรบัญญัติให้มีความครอบคลุมและชัดเจน โดยอาจจะพิจารณาอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ เป็นแนวทางในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้

ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของอธิบดีกรมศิลปากรและปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่สะท้อนทั้งปัญหาในส่วนจดหมายเหตุระดับท้องถิ่นและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้ามาช่วยกรมศิลปากร ในการทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลเอกสารสำคัญในแต่ละท้องถิ่น โดยเห็นว่า พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง โดยจะช่วยคุ้มครอง ป้องกันเอกสารสำคัญของประเทศไม่ให้ถูกนำออกนอกราชอาณาจักร ไม่ให้มีการซื้อขายหรือทำลายเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ และกฎหมายดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีความคล่องตัว และมีอำนาจหน้าที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดูแลการบริหารเอกสารจดหมายเหตุของประเทศไทย สามารถบริหารจัดการทั้งเอกสารจดหมายเหตุและจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทัดเทียมนานาอารยประเทศต่อไป

ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....^๑

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยมีเหตุผลสำคัญเนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุนั้นเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายข้อเท็จจริง ความเป็นมาในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดน้อยที่สุด เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ การตราพระราชบัญญัตินี้ จะทำให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนมีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุต่อไป

โดยร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญหลัก ดังนี้คือ ให้มีระบบการบริหารจัดการเอกสารจดหมายเหตุ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ และให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย โดยสภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ การผลิตหรือทำซ้ำ และองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม เนื่องจากจะทำให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมภารกิจสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการป้องกันการผลิตหรือการทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุที่ไม่เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ให้มีความครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยไม่ได้ป้องกันเฉพาะการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางการค้าเท่านั้น แต่ยังกำหนดให้มีความครอบคลุมในเชิงพาณิชย์ด้วย นอกจากนี้ การกำหนดให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุที่มาจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทำให้การบริหารงานจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นไปอย่างบูรณาการและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้น เมื่อมีการตราร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... จะทำให้เอกสารจดหมายเหตุเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติต่อไป โดยสามารถจำแนกข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ได้ดังนี้

^๑ เกตุจลินท์ วรรณทอง วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

๑) ต่อประเทศ

๑.๑) เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการพิทักษ์และคุ้มครองเอกสารสำคัญของชาติให้เป็นมรดกของประเทศชาติต่อไป เนื่องจากเอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เมื่อสะสมรวมกันย่อมสะท้อนถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ประวัติศาสตร์ และความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงถือว่าเป็นแหล่งรวมความรู้ และเป็นมรดกที่สำคัญของประเทศชาติอันมีคุณค่าต่อการศึกษา และเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ชาติต่อไป

๑.๒) เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ เนื่องจากผลงานที่เป็นเอกสารสำคัญของชาติได้จัดทำขึ้นโดยบุคลากรหลายวิชาชีพ จึงถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมนุษย์ที่ให้ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การศึกษาฯลฯ กฎหมายฉบับนี้จะป้องกันไม่ให้มีการผลิตหรือทำซ้ำเพื่อประโยชน์ในทางการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของเจ้าของผลงาน

๑.๓) เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการคุ้มครอง ป้องกันเอกสารสำคัญไม่ให้ถูกนำออกนอกราชอาณาจักร ยกเว้นกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักรที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

๑.๔) เป็นกฎหมายที่มีส่วนในการคุ้มครอง ป้องกันการซื้อขายทำลายเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ เมื่อเวลาผ่านไปหลายสิบปีเอกสารเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาถึงเหตุการณ์สำคัญในอดีต และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในปัจจุบันและอนาคตได้

๒) ต่อหน่วยงาน

๒.๑) เป็นกฎหมายที่มีส่วนทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักมีอำนาจหน้าที่ชัดเจน สามารถบริหารจัดการเอกสารเอกสารสำคัญของชาติได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๒) เป็นกฎหมายที่มีส่วนทำให้เกิดหลักฐานทางกฎหมาย เนื่องจากเอกสารจดหมายเหตุเป็นสื่อที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานหรือรับรองถึงสิทธิและผลประโยชน์ในแง่กฎหมายที่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานหรือใช้อ้างอิงเมื่อเกิดการฟ้องร้องบังคับคดีกันได้

๒.๓) เป็นกฎหมายที่มีส่วนช่วยให้การรวบรวมและรับมอบเอกสารสำคัญของชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันเกิดปัญหาว่าหน่วยงานราชการและผู้ถือครองเอกสารจดหมายเหตุ ไม่ยอมส่งเอกสารจดหมายเหตุและเอกสารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักเก็บรักษา กฎหมายฉบับนี้จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้

๒.๔) เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมงานจดหมายเหตุ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นใน กรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการ ด้านเอกสารจดหมายเหตุ

๓) ต่อประชาชน

เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าถึง เอกสารสำคัญของชาติได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน ครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

๑) อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน ในกรณีที่ กรมศิลปากรมีอำนาจขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าเอกสารซึ่งประชาชนครอบครองหรือเป็น เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ได้

๒) อาจเกิดภาระด้านงบประมาณของรัฐ ในกรณีที่มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมงาน จดหมายเหตุซึ่งรัฐต้องจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนรายปีให้แก่กองทุนส่งเสริมงาน จดหมายเหตุ เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการ ด้านเอกสารจดหมายเหตุ

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
จดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎร
- : ใบแทรกกรณีคณะกรรมการวิสามัญฯ ขอแก้ไขข้อความ
ในข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ
- : ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

(สำเนา)

เลขรับ ๔/๒๕๕๔ วันที่ ๒๗ ธ.ค. ๒๕๕๔
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๗/๒๕๕๔๑๙

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

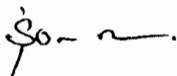
(ลงชื่อ) ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรุ่งนภา ชินธิโชติ)

วิทยากรเชี่ยวชาญ

กลุ่มงานระเบียบวาระ สำนักการประชุม

วันนา พิมพ์
๒๖/๑๒/๕๔ ทาน
// ตรวจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชน ในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๖)

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่เอกสารที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

เอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ

(๒) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษา เอกสารราชการ

(๓) จัดทำคู่มือทางวิชาการและการบริหารงานด้านเอกสารจดหมายเหตุเพื่อ สนับสนุนการเก็บรักษาเอกสารที่มีคุณค่า

(๔) พัฒนาระบบการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้หน่วยงานของรัฐ เก็บรักษาเอกสารราชการในการปฏิบัติงานหรือที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อส่งมอบให้แก่กรมศิลปากรต่อไป

(๑) มีคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น

(๒) มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

(๓) มีคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย

การเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายการหรือ ตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประเภทและหมวดหมู่ของเอกสาร ระยะเวลาการเก็บรักษาเอกสาร วิธีการเก็บรักษาเอกสาร และการส่งมอบรายการหรือตารางการเก็บ รักษาเอกสารราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘ ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๗ ให้หน่วยงานของรัฐดูแลรักษาเอกสารไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถตรวจสอบ อ้างอิงได้

ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง หน่วยงานของรัฐอาจทำ ความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลา ก็ได้

เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ แล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีนี้ ให้หน่วยงานของรัฐแจ้งให้กรมศิลปากร ทราบด้วย

มาตรา ๙ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารราชการจากหน่วยงานของรัฐ และได้มีการประเมินแล้วว่าเอกสารนั้นมีคุณค่าตามมาตรา ๗ ให้จัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องเก็บรักษาเอกสารราชการที่มีการจัดทำ ทะเบียนเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้ทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ ที่หน่วยงานของรัฐตลอดไปหรือตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

เอกสารราชการตามวรรคหนึ่งที่ไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากร ดำเนินการทำลายต่อไป

มาตรา ๑๐ เมื่อปรากฏแก่กรมศิลปากรว่าเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือ อยู่ในความครอบครองของบุคคล อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรขอตรวจสอบ และประเมินคุณค่าของเอกสารนั้น

เอกสารตามวรรคหนึ่งที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ อธิบดีอาจทำความตกลง กับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติก็ได้

มาตรา ๑๑ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารส่วนบุคคลจากเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองแล้ว ให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและ อนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๐ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้กรมศิลปากรจัดทำบันทึกรายละเอียด ของเอกสารส่วนบุคคลไว้เป็นหลักฐาน

หมวด ๒

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการ การศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นส่วนราชการสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดหา ชื่อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี
- (๖) จัดบันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติ
- (๗) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
- (๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริม

และอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ

- (๙) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ เมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ผู้ใดจะนำออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติมิได้ เว้นแต่การนำออกแสดง ณ ที่ใด ๆ เป็นการชั่วคราว เพื่อซ่อมแซม หรือด้วยเหตุจำเป็นอื่นใด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๕ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดเอกสารจดหมายเหตุไว้เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนา ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุ ให้อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ การให้บริการการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนาเอกสารจดหมายเหตุ และการเรียกเก็บค่าบริการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๖ เอกสารจดหมายเหตุหรือสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุตามมาตรา ๑๕ ผู้ใดจะนำไปผลิตหรือทำซ้ำไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อประโยชน์ในทางการค้ามิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอธิบดี

หมวด ๓

การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดแก้ไขหรือดัดแปลงเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุ เว้นแต่จะเป็นการซ่อมแซมโดยกรมศิลปากรหรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเอาไป ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสื่อมค่าซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ

(๙)

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใด ซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดทำปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่แท้จริง

มาตรา ๒๓ สำเนาของเอกสารจดหมายเหตุที่เก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อมีการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี ให้ใช้รับฟังเป็นพยานเอกสาร ในศาลแทนต้นฉบับได้

หมวด ๔

กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ” ในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าบริการที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๔) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๕) รายได้อื่น

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสังกัด กรมศิลปากรไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารจัดการกองทุน
- (๒) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการจัดหาผลประโยชน์ของเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้เงินหรือทรัพย์สิน แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

(๕) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อรัฐมนตรี

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุวางและถือไว้ ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีรายการรับ และจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควร ตามประเภท งานพร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อรัฐมนตรี

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๓๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๓๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อรักษาไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติจึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการจัดเก็บรักษาและการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดให้เอกสารใดที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน แล้ว ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ เอกสารจดหมายเหตุ

เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ จึงได้กำหนดให้กรมศิลปากรมีอำนาจหน้าที่ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ และได้กำหนดลักษณะคุณค่าของเอกสารราชการที่หน่วยงานของรัฐพึงเก็บรักษาไว้ ซึ่งได้แก่ คุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมศิลปากรกำหนด เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการแล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาเอกสารราชการจนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ก็อาจทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาได้ สำหรับเอกสารราชการที่กรมศิลปากรได้รับมอบจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ให้กรมศิลปากรประเมินคุณค่าของเอกสารและจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสาร

จดหมายเหตุเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่เอกสารราชการใดที่ประเมินแล้วไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรต้องดำเนินการทำลายต่อไป ในส่วนของเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลที่อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรสามารถขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้นได้ และอธิบดีอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อขอนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลให้แก่กรมศิลปากรแล้ว กรมศิลปากรมีหน้าที่เพียงจัดทำบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลนั้นไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๑)

๒.๔ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

กำหนดให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นส่วนราชการของกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ และเมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ห้ามผู้ใดนำเอกสารจดหมายเหตุออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว้นแต่นำไปเพื่อแสดงหรือนำออกใช้เป็นการชั่วคราวแต่ต้องเป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด นอกจากนี้ กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ และจะนำเอกสารจดหมายเหตุหรือสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุไปผลิตหรือทำซ้ำไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อประโยชน์ในทางการค้ามิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอธิบดี (ร่างมาตรา ๑๒ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

๒.๕ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

ห้ามกระทำการใดที่จะนำมาซึ่งความเสียหายแก่เอกสารจดหมายเหตุ เช่น แก้ว ด้ดแปลง ซ่อมแซมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี ส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ชื่อ ขยาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย ปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด และสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุเมื่อได้รับการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี สามารถใช้รับฟังเป็นพยานเอกสารในศาลแทนต้นฉบับได้ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๓)

๒.๖ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นในกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินค่าบริการที่จัดเก็บ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่น ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน และรายได้อื่น โดยมีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุประกอบด้วยอธิบดีกรมศิลปากรเป็นประธานกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนและวางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงินและใช้จ่ายเงินของกองทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีหน้าที่วางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ (ร่างมาตรา ๒๔ ถึงร่างมาตรา ๒๘)

๒.๗ บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ตามอัตราโทษที่แตกต่างกันตามลำดับ (ร่างมาตรา ๒๙ ถึงร่างมาตรา ๓๒)

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎร

รายงาน

ของ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๑๕)

ความที่สุด

(สำเนา)

ที่ ๒๑๔๖/๒๕๕๕

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุ
แห่งชาติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกรวีร์ ปริศนานันท์กุล	๒. นายกษิต ภิรมย์
๓. นายการุณ สุทธิกุล	๔. นายจรูญพงศ์ พันธุ์ศรีนคร
๕. นายเจอะอามิง โตะดาหยง	๖. นางชนากานต์ ยืนยง
๗. นายชูกัน กุลวงษา	๘. หม่อมหลวงณัฐพล เทวกุล
๙. นายธีระ สลักเพชร	๑๐. นายนพดล กตญาณยุทธ์
๑๑. นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ	๑๒. ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์
๑๓. นายพันธุ์ศักดิ์ เกตุวัฒนา	๑๔. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล
๑๕. นายพินิจ จันทรสมบูรณ์	๑๖. นายมานพ เกษมณี
๑๗. นางเยาวนิตย์ เพียงเกษ	๑๘. นางเรวดี สกุลพานิชย์
๑๙. นายเรวัต สิริกุล	๒๐. นายวิฑูร กรุณา
๒๑. นายวิภูแถลง พัฒนภูมิไท	๒๒. นายศุภชัย ศรีหล้า
๒๓. นายสยาม หัตถสงเคราะห์	๒๔. นายสรยุทธ เพ็ชรตระกูล
๒๕. นายสุนัย จุลพงศธร	๒๖. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์
๒๗. นายสุรพล ทิพย์เสนา	๒๘. นายสุระชัย กนกปะปิตตะ
๒๙. นางสุรีย์รัตน์ วงศ์เสงี่ยม	๓๐. นายเหวง โตจิราการ
๓๑. เรืออากาศโท อุดม ประสิทธิ์	

(๑๖)

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมา
เพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์

(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำเนาถูกต้อง

(นายธงชัย ดุลยสุข)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๓

สำนักกรรมาธิการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๘๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๙๓

รังสิมา จินเจริญ/ร่าง

อุไรพร ตะก้อง/พิมพ์

อภิพงษ์ ใจจันทร์เดือน, กมล กลิ่นรำพึง/ทาน ๑

รังสิมา จินเจริญ, บำรุง พันธุ์อุบล/ทาน ๒

ธงชัย ดุลยสุข/ทาน ๓

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติ ภายใน ๗ วัน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผล ดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายเจอะอามิง โตะตาทอง	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายแหวง โตจิราการ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายพันธุ์ศักดิ์ เกตุวัฒนา	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายธีระ สลักเพชร	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๖) นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๗) นายสุรพล ทิพย์เสนา	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๘) นายวิฑูร กรุณา	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๙) นางเยาวนิตย์ เพียงเกษ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
(๑๐) นายศุภชัย ศรีหล้า	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๑) นายการุณ สุทธิภูณ	เป็นผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติตั้ง นางสาวรังสิมา จินเจริญ นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักกรรมาธิการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๓.๑ กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(๑) นางสาวอัญชลี ทำนุรัฐ	นิติกรชำนาญการ
(๒) นายธิพากร รักหนู	นิติกรปฏิบัติการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

- นางจุฑาทิพย์ อังศุสิงห์	หัวหน้ากลุ่มงานบริหารเอกสาร

๓.๒ กระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๑) ว่าที่ร้อยตรี ธานินทร์ ธีรพงษ์ชัย

ผู้อำนวยการสำนักประสานและพัฒนา
การจัดการศึกษาท้องถิ่น

(๒) นายวีระชาติ ทศรัตน์

ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และพัฒนากิจกรรมเยาวชน

(๓) นายสมศักดิ์ จันทร์รุ่ง

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบ
และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๓.๓ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

- นายอวยชัย โชคบุญยสิทธิ์

นิติกรชำนาญการพิเศษ

๓.๔ สำนักงบประมาณ

(๑) นายกอบศักดิ์ จินตกานนท์

ผู้อำนวยการสำนักจัดหางบประมาณด้านสังคม ๓

(๒) นายนุรักษ์ คุณชล

นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการ

๓.๕ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

- นายมานะ บุญยะโกคา

นิติกรชำนาญการพิเศษ

๓.๖ สำนักงานอัยการสูงสุด

- นายปราณพงษ์ ดิลภัทร

อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

๓.๗ สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

(๑) นายสมบัติ พงษ์พิงศ์ศักดิ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

(๒) นางสาวกัญจนพร แสงเทศ

นิติกรชำนาญการ

ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม

(๑) นางสาวกิตติมา พงษ์ฉวีนาสันต์

ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม

(๒) นางสาวกัญญา ภูตระกูล

บรรณารักษ์

๓.๘ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- พันตำรวจเอก สรารักษ์ณ์ กิติประวัติ

ผู้กำกับกลุ่มงานวิชาการและสารบรรณ

สำนักงานเลขานุการตำรวจแห่งชาติ

๔. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๒ คน คือ

(๑) นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์

(๒) นายประกอบ จิรกิติ

๕. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓ ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ คือ

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ขอแปรญัตติแก้ความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุที่ทำให้ปรากฏความหมาย ในรูปแบบอักษร สัญลักษณ์ ภาพ หรือเสียง และให้หมายความรวมถึงการบันทึกบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่นใดด้วย

“เอกสารจดหมายเหตุ” หมายความว่า เอกสารที่ สิ้นตระกูลหรือสิ้นชีพิตักษัย ได้รับ

การประเมินคุณค่าควรแก่การเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ ของชาติ และเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย ซึ่งกรมศิลปากรได้จัดทำทะเบียนไว้เป็น เอกสารจดหมายเหตุ

“เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารที่หน่วยงานของรัฐหรือผู้ปฏิบัติงานใน หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นหรือได้รับมาในการกระทำตามหน้าที่

“เอกสารส่วนบุคคล” หมายความว่า เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล รวมถึง เอกสารที่เป็นกรรมสิทธิ์ หรืออยู่ในความครอบครองโดยชอบธรรมของบุคคล

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานสังกัดรัฐสภา ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๔ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕ ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑ เอกสารจดหมายเหตุ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๑	มีการแก้ไข
หมวด ๒ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๓	มีการแก้ไข

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ขอแปรญัตติแก้ความในมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาศิลปะอนุรักษ และเผยแพร่เอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดหา ซื้อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี
- (๖) ศัพท์ที่รวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญของชาติ
- (๗) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
- (๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและ

อนุรักษเอกสารจดหมายเหตุ

(๙) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายประกอบ จิรภักดิ์ ขอแปรญัตติแก้ความในมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาและอนุรักษเอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดหา ซื้อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี
- (๖) จัดบันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติ
- (๗) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
- (๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ และ

กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษเอกสารจดหมายเหตุ

(๙) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๖	มีการแก้ไข
นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ขอแปรญัตติตัดความในมาตรา ๑๖ ออกทั้งมาตรา	
คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว	ผู้แปรญัตติพอใจ
หมวด ๓ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๗	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๘	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๙	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๐	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๓	ไม่มีการแก้ไข
หมวด ๔ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๔	มีการแก้ไข
มาตรา ๒๕	มีการแก้ไข

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ขอแปรญัตติแก้ความในมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ๕๕ผู้แทนสำนักงบประมาณ และผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ ๕๕ ซึ่งราชการในสังกัดกรมศิลปากรไม่ถือเป็นส่วนหนึ่ง ๕๕

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ หรือด้านการเงิน อีกไม่เกินสามคนร่วมเป็นกรรมการ”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว	ผู้แปรญัตติพอใจ
มาตรา ๒๖	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๗	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘ ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๕ บทกำหนดโทษ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๙ ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ คือ

นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ขอแปรญัตติตัดความในมาตรา ๒๙ ออกทั้งมาตรา

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๓๐ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๑ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒ ไม่มีการแก้ไข

๖. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เริ่มตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ และพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว เห็นว่าควรเสนอเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา ดังนี้

๖.๑ คณะกรรมการธิการเห็นสมควรให้แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติเพื่อปรับถ้อยคำให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

“เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวโดยเฉพาะการเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในหลายมุมมองไว้ให้ครบถ้วนและมีสภาพสมบูรณ์หรือให้เกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนในการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมไทยที่ดีในกรอบของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๖.๒ หอจดหมายเหตุแห่งชาติควรประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อจัดตั้งหอจดหมายเหตุประจำจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละจังหวัดสามารถให้การสนับสนุนและเข้าถึงเอกสารจดหมายเหตุซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นและของชาติได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

(๒๓)

๖.๓ การประเมินเอกสารเพื่อจัดเก็บเป็นเอกสารจดหมายเหตุควรครอบคลุมทั้งด้านรูปลักษณ์และเนื้อหา และให้ความสำคัญต่อแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเป็นกลาง เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยและตีความเรื่องต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างรอบด้านและสมบูรณ์ที่สุด

๖.๔ ควรสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนให้ความร่วมมือกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติในการตรวจสอบและการประเมินคุณค่าของเอกสารส่วนบุคคล ตลอดจนการจัดทำสำเนาและบันทึกรายละเอียดของเอกสารที่ได้รับการประเมินว่ามีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ โดยการวางหลักเกณฑ์หรือระเบียบเพื่อกำหนดค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ครอบครองเอกสารอย่างเหมาะสม

๖.๕ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นทุนประเดิมในการสนับสนุนกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรบริหารจัดการกองทุนโดยคำนึงถึงความมั่นคงและความยั่งยืนของกองทุนเป็นสำคัญ

๗. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและข้อสังเกตของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายสุรพล ทิพย์เสนา)

เลขานุการคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ

(๒๕)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติ จึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชน ในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

.....
.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุที่ทำให้ปรากฏความหมาย ในรูปแบบ
อักษร สัญลักษณ์ ภาพ หรือเสียง และให้หมายความรวมถึงการบันทึกบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ
สื่ออื่นใดด้วย

“เอกสารจดหมายเหตุ” หมายความว่า เอกสารที่สิ้นกระแสนการใช้งานและได้รับ
การประเมินคุณค่าควรแก่การเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์
ของชาติ และเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย ซึ่งกรมศิลปากรได้จัดทำทะเบียน
ไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ

“เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารที่หน่วยงานของรัฐหรือผู้ปฏิบัติงาน
ในหน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นหรือได้รับมาในการกระทำตามหน้าที่

“เอกสารส่วนบุคคล” หมายความว่า เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานสังกัดรัฐสภา
ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่เอกสารที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

เอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษา

เอกสารราชการ

(๓) จัดทำคู่มือทางวิชาการและการบริหารงานด้านเอกสารจดหมายเหตุเพื่อ สนับสนุนการเก็บรักษาเอกสารที่มีคุณค่า

- (๔) พัฒนาระบบการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้หน่วยงานของรัฐ เก็บรักษาเอกสารราชการในการปฏิบัติงานหรือที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อส่งมอบให้แก่กรมศิลปากรต่อไป

- (๑) มีคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น
- (๒) มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- (๓) มีคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย

การเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายการหรือ ตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประเภทและหมวดหมู่ของเอกสาร ระยะเวลาการเก็บรักษาเอกสาร วิธีการเก็บรักษาเอกสาร และการส่งมอบรายการหรือตารางการเก็บ รักษาเอกสารราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘ ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๗ ให้หน่วยงานของรัฐดูแลรักษาเอกสารไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถตรวจสอบ อ้างอิงได้

ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง หน่วยงานของรัฐอาจทำ ความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาก็ได้

เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ แล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีนี้ ให้หน่วยงานของรัฐแจ้งให้กรมศิลปากรทราบด้วย

มาตรา ๙ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารราชการจากหน่วยงานของรัฐ และได้มีการประเมินแล้วว่าเอกสารนั้นมีคุณค่าตามมาตรา ๗ ให้จัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องเก็บรักษาเอกสารราชการที่มีการจัดทำทะเบียนเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้ทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หน่วยงานของรัฐตลอดไปหรือตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

เอกสารราชการตามวรรคหนึ่งที่ไม่มีความจำเป็นเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรดำเนินการทำลายต่อไป

มาตรา ๑๐ เมื่อปรากฏแก่กรมศิลปากรว่าเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคล อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้น

เอกสารตามวรรคหนึ่งที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ อธิบดีอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติก็ได้

มาตรา ๑๑ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารส่วนบุคคลจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแล้ว ให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๐ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้กรมศิลปากรจัดทำสำเนาและบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

หมวด ๒

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการ การศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นส่วนราชการสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดทำ ซื่อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี
- (๖) สภานิติบัญญัติที่รวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญของชาติ
- (๖/๑) จัดทำบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า
- (๗) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
- (๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ

และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ

- (๘/๑) สนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ

หอจดหมายเหตุท้องถิ่น และหอจดหมายเหตุเอกชน

- (๙) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ เมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ผู้ใดจะนำออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติมิได้ เว้นแต่การนำออกแสดง ณ ที่ใด ๆ เป็นการชั่วคราว เพื่อซ่อมแซม หรือด้วยเหตุจำเป็นอื่นใด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๕ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดเอกสารจดหมายเหตุไว้เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนา ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุ ให้อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ การให้บริการการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนาเอกสารจดหมายเหตุ และการเรียกเก็บค่าบริการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๖ สภานิติบัญญัติหรือสภานิติบัญญัติของรัฐหรือสภานิติบัญญัติของท้องถิ่นที่ผู้ใดจะนำไปการผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อประโยชน์ในทางสถิติ มิได้ เว้นแต่ที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

หมวด ๓

การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดแก้ไขหรือดัดแปลงเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุ เว้นแต่จะเป็นการซ่อมแซม โดยกรมศิลปากรหรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเอาไป ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสื่อมค่าซึ่งเอกสาร
จดหมายเหตุ

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักร
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใด
ซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดทำปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด
เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่แท้จริง

มาตรา ๒๓ สำเนาของเอกสารจดหมายเหตุที่เก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้
ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อมีการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี ให้ใช้รับฟังเป็นพยานเอกสาร
ในศาลแทนต้นฉบับได้

หมวด ๔

กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ”
ในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ
ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าบริการที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๔) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๕) รายได้อื่นหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการบริหารกองทุน

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุคณะหนึ่ง
ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีมอบหมาย
เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ นายกษัตริย์ศึก
องค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสังกัดกรมศิลปากรไม่เกินสองคน
เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้หรือประสบการณ์
ด้านการบริหารจัดการ ด้านประวัติศาสตร์ หรือด้านจดหมายเหตุ อีกไม่เกินห้าคนร่วมเป็นกรรมการ

วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารจัดการกองทุน

(๒) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน

และการจัดหาผลประโยชน์ของเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้เงินหรือทรัพย์สิน

แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

(๕) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อรัฐมนตรี

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีรายการรับและจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควร ตามประเภทงาน พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปีแล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อรัฐมนตรี

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๓๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๓๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....

.....

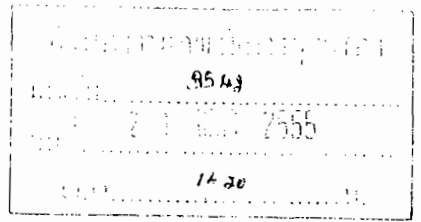
ใบแทรก

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
ขอแก้ไขข้อความในข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ ข้อ ๖.๕ เป็นดังนี้

“๖.๕ ในวาระเริ่มแรกรัฐบาลควรจัดสรรเงินให้แก่กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ เป็นจำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานของ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างรวดเร็วในการรักษาเอกสารสำคัญซึ่งเป็น คลังความรู้ของชาติให้ดำรงไว้ได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารกองทุนควรบริหารจัดการ กองทุนโดยคำนึงถึงความมั่นคงและยั่งยืนของกองทุนเป็นสำคัญ”

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน (๓๕)
วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน

ที่ สผ ๐๐๑๔ ๖๙๖๘

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)
วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติจัดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๖

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์)
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานนิติคดี
วันที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๕๕
ที่ สผ ๒๑/พ.ค. ๕๕
เวลา ๑๕.๕๑ น.
สำนักงานการประชุม

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๓๒๐ / ๕๖ วันที่ ๒๑ พ.ค. ๕๕
เวลา ๑๕.๓๖ ส่ง สผ
สำนักงานการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๖

(๓๗)

สารบบ

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

(นายวิชรินทร์ จอมพลาพล)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติจึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการเก็บรักษา อนุรักษ์ และการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ ตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานสังกัดรัฐสภา ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมศิลปากร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่เอกสารที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

เอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๖ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ

(๒) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษา

เอกสารราชการ

(๓) จัดทำคู่มือทางวิชาการและการบริหารงานด้านเอกสารจดหมายเหตุเพื่อสนับสนุน การเก็บรักษาเอกสารที่มีคุณค่า

(๔) พัฒนาระบบการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ ให้หน่วยงานของรัฐ เก็บรักษาเอกสารราชการในการปฏิบัติงานหรือที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะ หนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เพื่อส่งมอบให้แก่กรมศิลปากรต่อไป

(๑) มีคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น

(๒) มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

(๓) มีคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย

การเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายการหรือ ตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประเภทและหมวดหมู่ของเอกสาร ระยะเวลาการเก็บรักษาเอกสาร วิธีการเก็บรักษาเอกสาร และการส่งมอบรายการหรือตารางการเก็บ รักษาเอกสารราชการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘ ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ ให้นำหน่วยงานของรัฐดูแลรักษาเอกสารไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถตรวจสอบอ้างอิงได้

ในระหว่างการเก็บรักษาเอกสารราชการตามวรรคหนึ่ง หน่วยงานของรัฐอาจทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาก็ได้

เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ แล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีนี้ ให้หน่วยงานของรัฐแจ้งให้กรมศิลปากรทราบด้วย

มาตรา ๙ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารราชการจากหน่วยงานของรัฐ และได้มีการประเมินแล้วว่าเอกสารนั้นมีคุณค่าตามมาตรา ๗ ให้จัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นต้องเก็บรักษาเอกสารราชการที่มีการจัดทำทะเบียนเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้ทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หน่วยงานของรัฐตลอดไปหรือตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

เอกสารราชการตามวรรคหนึ่งที่ไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรดำเนินการทำลายต่อไป

มาตรา ๑๐ เมื่อปรากฏแก่กรมศิลปากรว่าเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคล อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ ให้กรมศิลปากรขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้น

เอกสารตามวรรคหนึ่งที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ อธิบดีอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติก็ได้

มาตรา ๑๑ เมื่อกรมศิลปากรได้รับมอบเอกสารส่วนบุคคลจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแล้ว ให้กรมศิลปากรจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุ เพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๐ เพื่อนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ให้กรมศิลปากรขอทำสำเนาและบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

หมวด ๒

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นส่วนราชการสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

มาตรา ๑๓ หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ
- (๒) ติดตาม รวบรวม หรือรับมอบเอกสารจดหมายเหตุจากหน่วยงานของรัฐ
- (๓) จัดหา ซื้อ หรือรับบริจาคเอกสารที่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุจากเอกชน
- (๔) จัดหมวดหมู่และจัดทำเครื่องมือช่วยค้นเอกสารจดหมายเหตุ
- (๕) จัดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับพระราชพิธี รัฐพิธี และศาสนพิธี
- (๖) รวบรวมเอกสารเหตุการณ์สำคัญของชาติ
- (๗) จัดทำบันทึกประวัติศาสตร์บอกเล่า
- (๘) ให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ
- (๙) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดให้มีสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิทรรศการ

และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ

(๑๐) สนับสนุนด้านวิชาการแก่หอจดหมายเหตุของหน่วยงานของรัฐ หอจดหมายเหตุท้องถิ่น

และหอจดหมายเหตุเอกชน

(๑๑) ดำเนินการอื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ เมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ผู้ใดจะนำออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติมิได้ เว้นแต่การนำออกแสดง ณ ที่ใด ๆ เป็นการชั่วคราว เพื่อซ่อมแซม หรือด้วยเหตุจำเป็นอื่นใด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๕ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดเอกสารจดหมายเหตุไว้เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนา ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุ ให้อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ การให้บริการการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย หรือการทำสำเนาเอกสารจดหมายเหตุ และการเรียกเก็บค่าบริการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๖ การผลิตหรือทำซ้ำเอกสารจดหมายเหตุไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

หมวด ๓

การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดแก้ไขหรือดัดแปลงเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซมเอกสารจดหมายเหตุ เว้นแต่จะเป็นการซ่อมแซมโดยกรมศิลปากรหรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดี

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเอาไป ทำลาย ทำให้เสียหาย หรือทำให้เสื่อมค่า
ซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักร
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใด
ซึ่งเอกสารจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดทำปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด
เพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุที่แท้จริง

มาตรา ๒๓ สำเนาของเอกสารจดหมายเหตุที่เก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้
ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อมีการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี ให้ใช้รับฟังเป็นพยานเอกสาร
ในศาลแทนต้นฉบับได้

หมวด ๔

กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ”
ในกรมศิลปากร เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ
ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าบริการที่จัดเก็บตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ
และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๔) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๕) รายได้อื่น

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุคณะหนึ่ง
ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมศิลปากรที่อธิบดีมอบหมาย
เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ นายกสมาคม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
เป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสังกัดกรมศิลปากรไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้หรือประสบการณ์
ด้านการบริหารจัดการ ด้านประวัติศาสตร์ หรือด้านจดหมายเหตุ อีกไม่เกินห้าคนร่วมเป็นกรรมการ
วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจน
การประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารจัดการกองทุน
- (๒) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- (๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน
และการจัดหาผลประโยชน์ของเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง
- (๔) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้เงินหรือทรัพย์สิน
แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- (๕) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อรัฐมนตรี

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุวางและถือไว้
ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีรายการรับ
และจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควร ตามประเภทงาน
พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปี
แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อรัฐมนตรี

หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๓๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๓๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....
.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางสุภาวดี ตันตระกุล)

นิติกรเชี่ยวชาญ

บังคับบัญชาข้าราชการในกลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัติติ ๑
สำนักงานประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่เอกสารจดหมายเหตุเป็นข้อมูลที่แสดงและอธิบายถึงข้อเท็จจริง รวมทั้งความเป็นมาที่เกิดขึ้นในอดีต การเก็บรักษาและอนุรักษ์เอกสารดังกล่าวไว้ให้มีสภาพสมบูรณ์หรือเกิดความชำรุดเสียหายน้อยที่สุดเพื่อรักษาไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติจึงมีความสำคัญ สมควรกำหนดให้มีระบบการจดทะเบียนรักษาและการคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุตลอดจนให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเป็นสถานที่เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการแก่ประชาชนในการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดให้เอกสารใดที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน แล้ว ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ เอกสารจดหมายเหตุ

เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุ จึงได้กำหนดให้กรมศิลปากรมีอำนาจหน้าที่ประเมินคุณค่าเอกสารและจัดทำทะเบียนเอกสารจดหมายเหตุ และได้กำหนดลักษณะคุณค่าของเอกสารราชการที่หน่วยงานของรัฐพึงเก็บรักษาไว้ ซึ่งได้แก่ คุณค่าตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าเพื่อการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัย ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมศิลปากรกำหนด เมื่อหน่วยงานของรัฐเก็บรักษาเอกสารราชการครบกำหนดระยะเวลาตามรายการหรือตารางการเก็บรักษาเอกสารราชการแล้ว ให้ส่งมอบเอกสารราชการแก่กรมศิลปากร เว้นแต่ได้ส่งมอบให้แก่หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาเอกสารราชการจนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ก็อาจทำความตกลงกับกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบเอกสารราชการนั้นแก่กรมศิลปากรก่อนครบกำหนดระยะเวลาได้ สำหรับเอกสารราชการที่กรมศิลปากรได้รับมอบจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ให้กรมศิลปากรประเมินคุณค่าของเอกสารและจัดทำทะเบียนไว้เป็นเอกสารจดหมายเหตุเพื่อเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่เอกสารราชการใดที่ประเมิน

แล้วไม่มีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรต้องดำเนินการทำลายต่อไป ในส่วนของเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลที่อาจมีคุณค่าเป็นเอกสารจดหมายเหตุ กรมศิลปากรสามารถขอตรวจสอบและประเมินคุณค่าของเอกสารนั้นได้ และอธิบดีอาจทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองเพื่อขอนำมาเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ส่งมอบเอกสารส่วนบุคคลให้แก่กรมศิลปากรแล้ว กรมศิลปากรมีหน้าที่เพียงจัดทำบันทึกรายละเอียดของเอกสารส่วนบุคคลนั้นไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๑)

๒.๔ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

กำหนดให้มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นส่วนราชการของกรมศิลปากรเพื่อเก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการการศึกษา การค้นคว้า หรือการวิจัยเอกสารจดหมายเหตุ และเมื่อเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุไว้ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ห้ามผู้ใดนำเอกสารจดหมายเหตุออกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เว้นแต่นำไปเพื่อแสดงหรือนำออกใช้เป็นการชั่วคราวแต่ต้องเป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด นอกจากนี้ กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ และจะนำเอกสารจดหมายเหตุหรือสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุไปผลิตหรือทำซ้ำไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อประโยชน์ทางการค้ามิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากอธิบดี (ร่างมาตรา ๑๒ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

๒.๕ การคุ้มครองเอกสารจดหมายเหตุ

ห้ามกระทำการใดที่จะนำมาซึ่งความเสียหายแก่เอกสารจดหมายเหตุ เช่น แก้ไข ดัดแปลง ซ่อมแซมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี ส่งหรือนำเอกสารจดหมายเหตุออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ชื่อ ขยาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย ปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด และสำเนาของเอกสารจดหมายเหตุเมื่อได้รับการรับรองความถูกต้องโดยอธิบดี สามารถใช้รับฟังเป็นพยานเอกสารในศาลแทนต้นฉบับได้ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๓)

๒.๖ กองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุ

กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุขึ้นในกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับกิจการด้านเอกสารจดหมายเหตุ ประกอบด้วยเงินค่าบริการที่จัดเก็บ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่น ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน และรายได้อื่น โดยมีคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุประกอบด้วยอธิบดีกรมศิลปากรเป็นประธานกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนและวางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงินและใช้จ่ายเงินของกองทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานจดหมายเหตุมีหน้าที่วางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ (ร่างมาตรา ๒๔ ถึงร่างมาตรา ๒๘)

๒.๗ บทกำหนดโทษ

กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ตามอัตราโทษที่แตกต่างกันตามลำดับ (ร่างมาตรา ๒๙ ถึงร่างมาตรา ๓๒)